Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

ШОАТТА,
11
январь, 1969 шу
№ 5 (4642).
Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 ШАРА ДЕНЗ АРАДУЬЛ

ПХЕ ШЕРА ПЛАН ХАНАЛ 36 ДИ ХЬАЛХА

КХОАЧАШЪЕРГЬЯ

В. И. ЛЕНИН ВАЬ 100 ШУ ДИЗАРА СИЙНА ЗАВОДСКОЙ РАЙОНА КЪАХЬЕГАМХОША ТIАИЙЦА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Заводской района къахьегамхоша хьунар кхе ца деш къахьегарех ханал хьалха кхочашйир промышленни продукци арахецарен цуьнна реализаци арен пятилетка хьалхарча кхаь шера плани дIадахача шера плани. ДIадахача кхаь шера арахийца промышленни продукци 28 процент дегIайней. Мехна халкъа боахама планал сов гIа дIаенниа дукха мехкдаьтта продукташ, арахецна промышленни продукцега дIабода мах кхаьарах пятилетна хьалхарча [redacted] баь пайда 2 миллион сом гарта бе.

Шоай болх тербаь гIишлошъерий, специализированни монтажни организацей, автотранспорта, торгвале, юкъарча кхачан неллентиваша.

КПСС XXIII-ча съезда белгальякха программа кхочашъяра; В. И. Ленин ваь 100 шу дузача дениа сийлеца накъабахара дерригача халкъий социалистически яхье дизза дакъа а лоацаш, Заводской района къахьегамхоша шоашта тIаийцад укх тайпара социалистически декхараш:

Промышленни продукцена реализаци ара 1969 шера план 24 декабрен, хIаьта 1970 шера план 23 декабрен кхочашъе.

Пхе шера план района къахьегамхоша кхочашъергья 1970 шера 25 ноябре.

Технически прогрессо вага сихдарца, производство эргалкарца, болх беш йола объектана кердо болх бе йолайолийтараши проектни мощностега дIакхачайтарца арахеца промышленни продукци 40—45 процент [illegible]. Пятилетна шерашка къахьегама совърле 37 процент [redacted]

Укх юкъдисача пятилетна шин шера планал совгIа арахецаргья итташ эзараш тонаш мехкдаьтта сийрда продукци, машиндаьтта, фенол, ацетон, синтетически этиловой спирт, полиэтилен. Цул совгIа деррига арахецача фенолах тIехдинача сортах дола фенол хургда 90 процент, хIаьта даьха октанови бензин — 26 процент.

Белаь, материалаш, кхыйола ресурсаш кхоане московски ленинградски предприятеша дIаболабаь болам хьал а лаьца, уж кхоаре [illegible] къовсам а поаттабеш, пхе шера кхаьергда мехкдаьтта, мехкаьтта продукташ, нормал совгIа 76 эзар тонн, хIаьта планал совгIа кхоаргье электрически энерги — 75 миллион киловатт-сахьат, йовхала энерги — 600 эзар Гкал., дегол 16 эзар тонн.

ГрозНИИ, «Гипрогрознефте» институтий «НИИНпластмасс» филиала Iилмани инженерно-технически белхлоша декхар гIайийцад Iалкатокхама а проектни а беахий план нефтеперерабатывашки объекташнеи дилкача хIара шера ханал 6 ди хьалха кхочашъе.

Производствана юкъе рационализаторски изобретательски предложенеш яьярца печтахьалкхенна 10.5 миллион сом пайда бергIа.

Промышленни культурно - бытовни объекташ, наха чубаха цIенош ханал 6 ди хьалха кьаацаь доахарга, бизза пайда эцаргба уж хьалде хьехийцача средствах. ДIачулуча ерригача объектех 75 процент объекташ дика оценна йолаш хулийтаргья.

А. Шерипова цIерагIча Грозненски нефтеперерабатывающи заводо парафин арахецара болх 1969 шера цхьалагIча квартала хьалхь а лаьхка, болх бе йолайолийтаргья, хIаьта В. И. Ленин ваь бIаь шу дуза ди тIехкхачача проектни мощностага кхочаргья ва.

Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чекхдахача заводо центральни газофракционирующи установка объекташ хьалхь йоахаргья 1969 шера 4-ча квартала, хIаьта 1970 шера шоай проектни мощностах болх бергба цар.

1969 шера проектни хьенхашкаша кхочаргья биологически очистка хьалкара ергIа, хIаьта вопросадаречи промышленни канализаци цхьалгIа ергIа хьалхь ергья.

Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чекхдахача заводо цхьайолча узлашта реконструкци яра четах арахеца долалургда проектни мощностах лоархIа химикатех 85 процент изопропилбензол, хIаьта В. И. Ленин ваь бIаь шу дуза ди тIехкхочаш проектни мощностех совдоахача кьисана арахецаргья из продукци.

Района автотранспортни белхлоша лоархIад технически нийча дика ярах, автомобильни паркаш бизза пайда эцарах, халкъа белхан мугIа - ох кхахьара пхе шера план 1970 шера 7-ча ноябре кхочашъе.

Торговлен кхьякха шучашка предприятей кентрализаци лоархIа пятилетна шерашка товарооборот 26 процент лакхбаь. Цар социалистически декхараш тIаийцад къахьегаммахошта гIулакх дара культура дикха лакхбаь.

КПСС ЦК Октябрьски пленума решеннаш кхочашъе а кхуьлаш, района къахьегамхоша кхы тIа а дукхагIа шоайских ноальосатан доргда нехкаволвашта, совкхозашта, дIаха а юртбоахаме производство дегIайоалаяра, республикерча оапна шофал доча белхнашка хьийбой продукташ дукхагIа кхачийтаран цар, ерригача отраслей рентабельность лакхъяран.

Район тоалдан предприятий декхаргхаха тIа хиийтаран хьинадо дакха лоацаргда.

Производство эргалькха тоадрах дукхагIа экономически пайда эцара Грозненски химически комбината дIайолаь патриотически инициатива дIаза хьаьо, миттагIа болх беш йолчен кердо болх бе йолайолийтачен объектай проектни мощностах сихагIа кхачорадира Магнитогорскерча - Сибирерча металлургически завода инициатива хьалха лаьцаш, района къахьегамхой дакха кийча бе В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна сийлеца накъабахара. Пхе шера тIаийца социалистически декхараш цар тоалашца кхочашдергда.

Района белхлоша, специалистоша, город Грозерча Ленински района къахьегамхой тIаькъ КПСС Программе, партен правительствен решенеш белгаддаьха декхараш тоалашца кхочашдаьра дIаха а масевIа совца социалистически кхьс лоацаш.

Партийно-боахама актива районни собранейш сразаслеви активашкеи, предприятей коллективни собранешкеи дийца а дийца тIаийцад социалистически декхараш.

ЛЕНИНСКИ къахьегама вахта

100 шу

БИЗЗА ПАЙДА ЭЦА ДЕРРИГНЕХ

Укх тIехьарча шерашка производствени отходех наха эша товараш арахецара чIоагIа тероо и Грозерча дукхача предприятей коллективаша. Царна юкъе я Грозненски швейно-производствени объединене, химически комбината, Нохч - ГIалгIай мебельни-хьун тIамаш ена «Терек» яхача фабрика, кхыча предприятей коллективаш. Цу предприятешка вIашагIъеккай производства отходех наха дукха эша товараш арахецара [redacted]

Отходех наха эша товараш арахецара йола опыт Iомай Грозненски швейно - производствени объединене коллективо. 1968 шера отходех цар арахийца товараш 200 эзар сома мехка да. Планировани экономически стимулировани кердача системагIа бола беча предприятешта чIоагIа доархIане гIулакх да отходех наха эша товараш арахецар, цох боккха пайда боал предприятена.

Производства отходех товараш арахецара дакъе дукха балхаш дaьд Грозненски химически комбинате, мебельно - хьун хIамаш еча «Терек» яхача фабрике. Цига вIашагIъехка я отходех товараш арахецара йола участкаш. ХIанз цу предприятешка арахец тумбаш, тройникаш, сифонаш, берий мебель, вешалкаш, кхы дукха наха чIоагIа хоатташ дола товараш.

Цхьабакъда, отходех наха эша товараш ара ца хецаш бIьбаь долаш производствашка дукха ю лу цу коллективаша.

«Отходех наха эша товараш арахецара хIаддахача шера балха болта итогашка хьажара» яха хIоттийна дукха кха йоалаш КПСС Грозненски горкома бюро. Отходех наха дукха эша товараш арахецара боах массайолча предприятешка дика вIашагIъехьбаккхар тIадожадир цо предприятей экхьанцарча партийни организацешта. МиттагIа цо тIадожадир партийни организацешкахьара цу доархIамерча балха нахаддаш тIахьежам латтабелга.

М. ПЛЮЩ,

КПСС Грозненски горкома инструктор.

ДЕЗАЧА ДЕННА

«Ленинах дола дош» — яхча цIи йолаш да укх шера Нохч-ГIалгIай республиканскни книжни издательство арахеца сборник. Республика писателашеи поэташеи яздаьд В. И. Ленина 100 шу дузача денна. Цу сборника тIа хургья революце баьччах йола стихаш, дувцараш, илланаш. Царех цхьайола стихаш иллеш, дешарашта доазаш да, хIаьта, вокхаш юхьаниша яздаь да. Уж произведенеш эрсий меттала хьдай нохкаьски поэташа А. Николаевеа, М. Собеля, С. Поликарпова.

Сийлахь - воккхача баьччена юбилей гарга ю гIорт шерагIа дожаш латт цу дезача денна ер йола кийча. Радио чу, телевидене гIолла каст-каста дек хьай республикерча писателий, поэтий дош, Ленинах, партех, хьай заманахочох лаьца ер цар шоай стихаш.

И. ЛАПУТИН.

Лаьтта оалача, наьт дIалучча, цхьаъ чувоача дийла йолаха латт Сунженски района Кирова цIерагIча колхоза механизатораш Цуроев Джабраили Растулько Александрий. ЦIокха ерш хилдар цар агрегаташ.

ГуйIран балхаш чакхдаьча дешхьа колхоза мастерски тракторашц тоалш ба уж. Дакъ тоалаша доах цар ухка а. Дийнахьара норма массаза 115—125 процент кхочашйоаш механизаторашта.

СУРТА ТIА: Растулько Александр (аьрдехьа) Цуроев Джабраили топливной аппаратура тоеш боаха.

И. Плиева сурт.

ХАННАХЬА ТОАЯЬ ЯККХА ТЕХНИКА

Дукха балхаш даьд дIадахача шера тха района боахамий техника. Аьрараш [illegible] дIаддарттсл, чувийнар мехт. [illegible] доллаш мехчаьхьаккхеп декхараш кхоачашдайтар цар механизаторашна. Бакъда, ца йоахаш даши болх беш ди цхьаккха а техника, йоахаш хиннай тха яр а.

КIезига техника яц района боахамашка. 300 тайп - тайпара маркех йола гусенични а колесни а тракторашц, 60 алат чуйлу комбайнаш, бIаьн ноараш, сеялкаш, мангалш, культиваторш а. Цу ерригача техниках тха тоале езаш 134 трактори 17 комбайни яр. царех 1968 шера йоаьагIча квартале тоне езаш яр 61 трактори 7 комбайни.

ЧIоагIа хьалхьийтар боахамий механизаторашна техника тоалра плана ханал хьалха кхоачашъяра. Запасной оатдалаш а кхоачам бедаш яяр. Дале а механизатораша хур-могар дир план кхоачашъяра. Тишъенначи оатдалашта реставрация ер а кхача райоцашна Iаламатьа ода уж. Цулукха 64 трактор, 9 комбайн, 61 мух, 66 сеялка, трайлр, [illegible] хьатIамхачалехьа.

Дика бедх дир техника тоеш «Красноармейский» совхозе. План 13 мара йоалача 17 трактор тIехника тоаль дIаоттайир укказа.

1968 шера декабрь бетта денз кердача шера четах бедх бу совхоза ремонтникаша. ДикагIа лелашдеш йолча техника а. ЛоархIа ешар паьпаша тIа мукхьавоаргбоалаш даьтта хьекха, цIая хIамаш ена дIаоттаьл латт масабола трактор. МиттагIа дикагIа тоале ухказа тIехьатосса инвентара а. ХIамале етташ ноараш, сеялкаш, культиваторш ремонт ян, даьтта хьекха дIаоттальй.

Ве латтар техника тоалра гIулакх «Гехински» совхозе. Дикача, йоккхача 11—12 трактор чухоаргIоача мастерски 6 — 8 трактор мара хилалар аьттув. Нийсса ах лоса хулар мастерски помещени. ХIанз ма кхоачамболар дIадаьккхад боахаме. Укх шера хьалхарча кьвартале ханал хьалха ерригача техника тоае дерхI механизаторашна. ХIаллагIча тешшашна цар дIахо болх бе, шерах деннаг дош кхоачашдулургда царга.

Шоай ремонтни база яц Мичурина цIерагIча совхозе, цудухьа техника «Сельхозтехника» систене тоале езаш ба уж. Бакъда, цу объединене култаллой Iа яха цу гIулакха уйла ер йоц. БIаьсти хьагIа ма боагIий, тракторашц чIоагIа оаш ма йоий боахамашта, яха уйлаш вIалла керта чу дIиа царна. Тракторий ремонта йолча масса тIехьайоах цар, хIаьта тоаль трактораш а дикад лехь йолаш хул. Масала, Мичурина цIерагIча совхоза «МТЗ-5» яха трактор 1968 шера июль бетта 22 дийнахь дIаоттайир ремонта, 18—20 дийнах из тоаль хьакха езаш бар уж, бакъда из бIь бетта даьттадир ширa. Цул совгIа, «ДТ-75» яха тракторашц дIаоаши ремонта, царна эша оатдалаш яц яхаш. Цудухьа из марка йола дукха трактораш латт тха а па ен. Уж тоае шоай база а ма хилча, объединене уж дIа а цо эцаш хилча ду де тIеха Мичурина цIерагIча совхоза коллективо.

Квартальни план кхоачашъяьй «Герец» совхозо а. Хайча мел йола техника дерIо тIоадмерггIоалаш плошадка тIа дIаоттаьл хатт укказа.

Укх шера хьалхарча квартале 73 трактори 16 комбайни тоае еш района боахамий.

Хала да уж тоае, мел эша оатдалаш як. Дале а бIаьсти хьажаргьни совхозашка оатхалаш хиларгя. Оатхалаш яц яхаш Iохайша багIе бIаьстан балхаш тIехьадусаргда. Из дика хов механизаторашта а, цудухьа шоай бола ма тIабохийт цар ханнахьа дикеи тракторашц тоаль яхара. Бакъда, балха темпаш хуица «Сельхозтехника» объединене Сунженски отделене култалхона а. Цар ханнахьа техника тоаерг ма йий яхаш царех чийша дукха совхозаш я. Цар тешаш боабе йиш як, хIана аьлча дукха балхаш да района укх шера дедараш. 29 эзар тонн алат хьоде ловаш я район. Техника кийча ца хуле из гIулакх дулургдац [redacted]

[redacted]

Уруc - Мартана района [redacted] на корреспондент.

ДЕКХАРЕХ ДИКА ЛОАРХIАБУ

«Малгобекнефть» НПУ шоллагIча промысле дукха бригадаш я хьинар кхе ца деш къахьегаш. Царех а йоккха опыт йола мастер Н. В. Шевелев керте латта мехкдаьтта доаха цхьоалагIа бригада. Цу бригадо а гIерча механизма мехкдаьтта доаха кхо скважина. Цу кхаь скважина дукха мехкдаьтта цу. Цух совгIа бригада доал деш я кIоарга - насосни 15 скважина. Коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча бригадерча мехкдаьттахоша цхьаккха хьокхам боацаш болх байт ерригача скважинашна. Цулухьа вIаштIехьдоал цар мехкдаьттех газа кхьакхаш хIара бетта тIехккхочашъе. Пятилетна хьалхарча кхаь шера планал совгIа бригада дахкха мехкдаьтта 12 эзар тонн совгIа да, хIаьта газ 2,1 миллион кубически метр я.

Скважинашта доал дара болх дикха тамбарах скважинех пайда эцара коэффициент 0,980-ла хьакхай, планагIа хила езар 0,971 мара йоацаш. ДIадахача шера болх бе йолайлийтар цар хьалха бо лы ма бо лы тIа цхьа скважина.

Бригадерча йерригача мехкдаьтта доакхахараша дика кийтьай скважинаш йола шоай участок. Мехкдаьтта кIеж теха ерригача скважинаш дика оборудовани ян я, фонтанни арматура басарш хьекхад.

Мехкдаьттахошта караIдувла дикхарараш дукха да. Бригада членаша шоай ницца 900 метр дIоахах дола нефтепровод йиллай. Из чIоагIа хилча а хIанз ремонт ян йоалаш хатача № 823 йолча скважина. Къаьнача фонда скважинашкара доаккхача дейгача мехкдаьттана легIараш яра мероприятеш чакхьяй мехкдаьтта доахарана. Хьалха дIадахача хана мехкдаьтта дIахдийтача нехе дIачудоада «Iаьрка долув» чIоагIа бIеха хулар. Из балхан долаш лехьа дукха къахьега довар, цул совгIа цуьнна реализаци яра IотIаш гIулакх дар из. Из кхоачамбоацар дIадоаккхара дукха уйла йир мехкдаьтта доахарашта. Керда ралальни кинк оттайир. Цига дIаоаде долалир мехкдаьтта. ХIара дийнахьа 75—80 градус цига дIох а деш коммуниста, оператора Прокофьева Надеждас дIадоаьйта мехкдаьтта 50 тонн я. ХIанз мехкдаьтта дIаухдийтача нехе дIаккхоача продукци дикха дикад йолаш я.

Массанена хьекхам а тоалаш шийна декхараш цIена кхоачашдеш ва оператор, коммунист, промысла къахьегама ветеран Л. А. Русакевич. БIеж теха мехкдаьтта доахача скважинашта доал деш я из керте латта коллектив. Цо шийна участкера болх дика вIаштIехьбаьккхаб. Из цига болх беча гIоне мехкдаьтта доахарой балха гонаха дIаIомалай цо 25 сага, хIанз царех хуклаIIбараш цу бригадо болх беш а ба.

Промысле дикагIоача рационализаторех лоархIав из вож. Русакевич. ДIадахача шера цо кийча а да производствана юкъейоккхаб 5 рационализаторски предложени. Царех «лоархIамегIчарех» ма а гамбоерни установкашта обвязка яра схема хулара йола рационализаторски предложени. Цу предложене шера бах пайда 1,3 эзар сом да.

МиттагIа дика къахьегаш ва цига оператор Х. Налаев. Цу бригада дукхьаннахь дIабалабаьб цо шийн къахьегама кинь. Массехк балха гонаха карераланй цо цига. Из ма оператор, слесарь, плотник, тракторист. Шийна цу балха гонахах бокха пайда, цо, ремонт ена хана ремонтни группана керте латт. Цул «лоэнча» кулагаша хьаьнъаьй № 68 йола насосни, участкерa коллектор. Балха тIа хьалхa латтача оператора дикй йола мехкдаьттех газа яккхара технологи я.

Нохч - ГIалгIайчен мехкдаьтта промышленноста 75 шу дузача денношка цуьнна елар Нохч - ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета президиума Сийлен грамота. Уж санна бараш кхы дукха а ба цу бригаде.

Шоай хьинар кхо ца деш къахьегача бригада членаша тIехкхоачалдар пятилетка кхоалагIча шера тIаийца хинна социалистически декхараш. ТIаийцача социалистически декхарех планал совгIа даккха деза хиннар 900 тонн «Iаьржа доштув» мара доахача даьккхар 3150 тонн я, хIаьта планал совгIа оаккха езаш хинна газ 150 эзар кубически метр мара йоахача яьккхар 520 эзар кубически метр я. Ремонт на еш хIара скважинага 56 дийнахьи буса болх байтаб. ПланагIа болх байта лаьрхIар 48 ди бийсеи мара доацача.

Керда социалистически декхараш тIаийцад цар пятилетка диьалагIча шера а. Шера план ханал хьалха кхоачаш а еш, планагIа лаьрхIача совгIа 5 эзар тонн мехкдаьттеи 630 эзар кубически метр газа оаккха гIерт мехкдаьтта доахараш. ДIайолаенна 1969 шерара къахьегама вахта. Эгара хьалхарча дийнахьа планал совгIа бригада даьккха мехкдаьтта 24 тонн я. Цало кхы а декхагIатехьхьега доалаш.

Э. ТАГУРОВ.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН ЖУРНАЛИСТИЙ КОНФЕРЕНЦИ

Самрадийнакьа Грозне КПСС обкома политически просвещене цIагIа хилар Нохч-ГIалгIай АССР журналистий союза IV конференци.

Правлене балхах йола отчетни доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР журналистий Союза правлене председатела ков. М. К. Львова.

Ревизиони комиссе отчетни доклад йир А. А. Миниева.

Прениех хьамалаш дир «Грозненски рабочи» редактора ян. Авдеева, «Комсомольское племя» яхача газета бехктокхаме секретара Максименкос, «Колхозни бахар» яхача Ведана района газета редактора Саракаева, «Строитель коммунизма» яхача Шелковской районни газета отдела заведующе Латышева, республика писателий Союза правлене председатела Ахматовас, Грозненски телевидене студе вокхагIа волча редактора Горемыкина, ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара Кириллова, «Ленинан некъ» яхача газета отдела заведующе Сатуева, «Заветы Ильича» яхача Грозненска районни газета редактора Иншевеос, Грозненски телевидене вокхагIа волча редактора Юсупова, КПСС обкома пропаганда агитацен отдела заведующе Латышева.

Дийцача лешаех конференце шерра совнам тIаийнар.

Республика гIа журналистий Союза керда хержача правлене хьалхара заседани хилар. ВорхI саг чувоагIаш йола президиум хержар. Правлене председателалле хержар М. К. Львов. Председатела заместителалла А. Ковалеви Х. М. Мохтиеви. Бехктокхаме секретаралла хержар С. М. Лагутин.

В. А. ГУБИНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Партийни органашка дукхача шерашкен беркатен болх барах а ваьча дийнахьа денз шовзткъе итт шу дизарца дувзадеша а Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Губин Владимир Алексеевича — КПСС Нохч-ГIалгIай обкома лекторски группа кулгалхочуна.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

гор. Грозный,
1969 шера 10 январь.

Дикача къахьегама тоалашца чакхдаьккхар пятилетна кхоалагIа шу Карабулакски газобензинови заводо коллективо. Товарни продукци арахецара шера план 101,1 процент кхочашдийр цо, планал совгIа эзаькхийтар эзараш тоннаш продукци. Уж [redacted] пятилетка диьалагIча шера а. Январа хьалхарча бархI дийнахьа арайийца продукци массехк эзар тонн я. Къахьегамта дика къахьег йига оператора В. Федорова, оператора гIонча Е. Лямзинас, слесара машиниста В. Шутова, кхычар.

СУРТА ТIА: оператор В. Федоров, Е. Лямзина, Б. Шутов.

И. Плиева сурт.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КОММУНИСТИЙ ХЬАЛХЛЕНЦА

Хьакхинаа керла 1969-гIа шу — пятилетка дийлагIа шу. Чакхдаьлча шера итогашка, даьхача къахьегама толамашка, карагIдийкхича гIуллакхашка хьежача доккхад де йиш йолаш ба «Красный молот» завода болхлой, инженерно-техническии болхлой. гIуллакхера барам.

КIезига къахьийтадац машиностроителаша къахьегама оьсарле лакхье гIертаж, арахецаш йола продукци дикагIа хилийта гIертаж, дукхагIа пайда боалаш йола технологически процессаш балха иккъейоалле, чуьрэ торонех дикагIа пайда йоца гIертаж, хIьата цу дерриганешца цхьана производственни план, тIаьйца социалистически декхараш кхоачаще гIертаж. Къахьегама а политически а хьинар айдаь Ленински вахте а эга чуйнина болх беш хиннача машиностроителий хьалхарча мугIаре масса хана а санна коммунисташ хиннаб.

Дика къахьегаш чакхдьлар инструментальни цех — коммунистически къахьегама коллектив. Цеха коллектив ленински вахте оттача хана цу доккхача гIуллакха инициатор хилар коммуниста В. И. Комахова цуьгалду заточни участок. Цу хана шоаш тIаьйцача лакхача социалистически декхарашца участкерча дукхагIа болча белхлоша дош делар шоай шера йола заданеш хIоране Сийлахь-боккхача Октябра 51 шу дизарга кхоачашъе аьнна, хIьата иштта участка коллектив слесарни участкаца яхье а пьлар. Слесараша дош делар шера йола план Октябра цIейга кхоачашъь ца Iеш 5 рационализаторски предложенц балха иккъейоалле, производства культура лакхье, хIьата шоай пятилетка В. И. Ленина 100 шу дузача денга кхоачашъе а аьнна.

Иштта доггаьар слесарашта юкъе социалистически яхь. Коммунисташа слесарь-лекальщика Х. А. Хьарнева, токара М. В. Двойникова, слесара П. С. Надирадза, хьыбараша шоай сменни заданеш 150—160 процент кхоачашйора, социалистически яхье хьалха даттар. Коммунисташа Хиркеван Двойникован «Шиъ профессех дикагIиар» аха сийлен цIи еннай.

КIезига дика гIуллакхаш карагIдьиннадац инструментальни цехерча кхыболча коммунисташта а. Эттара кертера дар да цар цоаш деша дош толамца кхоачашдаь хилар а хIадахача шера боарам хьагI ца беш, цу хана санна къахьегама хьинар айдена болаш уж кердача шера — пятилетка дийлагIча шера бахьна хилар а.

Механосборочни цеха коллектив беррига шие тIабахийта къахьегам я В. И. Ленин ваьча дийнахьа доаз 100 шу дизара сийна тIаьйца декхараш кхоачашдара дукхагIа шийтара доагIар де гIертаж. Дукха бараша шоай сменни нормаш 130—150 процент кхоачашьы. Социалистически яхье хьалхарча мугIаре даттар, масса хана кхьыбараша хьокхам белаш ба укказа коммунисташ В. Чуриков, Г. Юнаков, В. Фейшина, кхы дуккхабараш.

Мастер коммунист В. Александров корта латта смена стахановцаша цеха хьалха латтарех я. Ленински къахьегамна денна лелара хьокхамаш денена къахьег смена коллектив. Смена берриган а 10 станкар за. Дика Iоньыьй цар шоай болх совцал, хIара сменагIа 28—30 тонн метал лоаладе а формашка чудотта а кхоабу уж, шийса лелаш цар технологически режим, хIьата да бахьан толамц цар къахьегам толаме хул. Шера план тIехкхоачашьдьй, къахьегама оьсарле 10 процент совгIа лаккъьй, юкъера лаьрхIача бетта боалд пайда 35 процент дукхагIа хиннаб.

Лакхача къахьегама толамашца Iилыча иоьмлел ваккъабахар — иштта да завода нефтеаппаратчикаша В. И. Ленин ваь 100 шу дизара денна пийцду совгIат. Цу дакъе тIаьйна социалистически декхараш кхоачашдора беррига шие оаргагIбаьккха къахьегаш а укх денаьца цхьа сейрига коллектив. Яхье баьхнараштa хьалха латтa цехера 130 совгIа коммунистически къахьегама ударник. Царех дукхагIа бараш коммунисташ ба. Шийгара хьокхам а гойташ дика къахьегаш хиларш белгалйоалаш я коммунисташ Н. Рыжанкова Ф. Федорьяни керте латта котельщикий коммунистически къахьегама бригада.

Ленински ударни вахте латташ ваккъабаьхар кердача шера — пятилетка дийлагIча шера металлоконструкцей цехера прессовщикаш, сварщикаш, котельщикаш. Цу боарамах болц бош я цеха коллектив кердача шера а. Масала, прессовщика коммуниста В. Автушенко кулгалдеча бригада коллективно хадаьна шоай сменни задани 140—150 процент кхоачашьэ. Цехе массарел дикагIа кхоачашдьлай по шера ... Къахьегама толамашка доккхача пуна тIакхули болх беш я А. Пчеленко керте латта Советски Iальдала 60 шера цIерагIа йола электросварщикий бригада. Къахьега дика хьахьег бригада сварщикаша А. Севенко, В. Зайцева, котельщика - сборщика А. Иванова, кхычар. Иштта хьалха даттарий мугIаре болаш къахьегаш ба сварщик коммунист С. Авалов а.

Барт тайна болаш, цхьоагIо болаш къахьегаш чакхдаьхнача шера дакха теламаш чIоагIдеш ба краснололлотовцаш кердача шера укх хьалхарча денощка. КIезига бац завода коллективе производства хьалха даттараш, новатораш, шоай гIуллакх, балха гоккал дукха езаш бараш, производства деяш творчески кьа а хьегаш кхоачандеш бола инженерно-технически белхлой.

Кхы а йоккагIа, хоарIаметIа я краснололлотовций кердача шера перспективаш. Укх шера ... производства материалашта йола фондаш дукхагIа хиларе торе хулийтаргья коллективна болх дикагIа вIаштIехьбаккха. Производство дIахо шеръяра даькхе де деза балдаш а кIезига дац, дIахо дукхагIа хьалде лаьрхIад цах чубаха цIеноши. дIахо лакхьертья къахьегама оьсарле, балха юкъебоалаергья производства культура, Iилман керда тIа къахьегам вIаштIехьбаккхара методаш.

Уж декхараш кхоачашдеча вокхьа хьакья кхоачергда масса хана а йоллагIча гIуллакха а авангарде латтача завода коммунисташка. Кхы а чIоагIагIа къахьегама хьинар айдена болаш. Ленински къахьегама вахте а етта тIаьйца декхараш толамца кхоачаше кийча бараш дIалададаьа машиностроителаша керда шу — Ленински пятилетка дийлагIа шу.

С. МОТИЕВ.

ГIИШЛОШЪЕРИЙ СОВГIАТАШ

Дикача толамашца чакхдаьккхар пятилетка кхоалагIа шу «Чечингпромстрой» объединене гIишлошъераша. Совнна 31 декабре яха чубаха цIеношц промышленни объектане дIачуяхнарах йолаш зукхача актанта кулгаш яздо.

ДегIаухаш, хоалуш латт Черноречье яха поселок. Пятилетка кхоалагIа шу хьахулача деношка цига хьалхаь лаьлар дикестосительни комбината гIишлошъераша хьалдеш хинна 55 квартир йола цIа. Иштта цига хьалдир гостиница хьисанера цхьаькха цIа, столови. Из доархIаме объект хьалъэча хьинаре къахьегар СМУ-9 гIишлошъераша. Шера баха хайнача лаха лаьрхIа цу цIеношта дайла цар хьалхьы кертига а. Дукха ха ма Назранах гора цигна. Цига дукха хьалхьо я гIишлош, промышленни объекташ. Iадахача шера тIехкхарча дийнахь болх бе йоаллийтай трикотажни фабрика шоллагIа аргIа. Цига хьинаре нцальийтад СМУ-8 гIишлошъераша. ХIинно а дукха балхаш де деза ца фабрика бекьонна ... аь лаха. Цхьабакьда паччахьалккхен комиссе дIаэцаргйолаш кийча хургья из хастта. Кхы а балхаш да СМУ-8 коллективо деш. Хьалдаь а дала дIаденнад цар «Электроинструмент» завода болхлошта лаьрхIа 46 квартирие цIа, цу завода инженерни болхлошта лаьрхIа йола боопус.

Республикерча кхыча городашка а дукха гIишлош хьалйир цу шера. Городе Гудермесе хьалдаь 94 квартирни цIенош, МалгIабике 8 квартира йола цIа, хIьата горед Грозне хьалдаь цIенош иттаж да. Йоацца аьлча, «Чечингпромстрой» объединене гIишлошъераша оаккха хьалдаь дакха наха чубаха цIенош 1967 шера даьчарел 12 эзар квадратни метр дукхагIа да. Дика дукхагIа я хьалдьаь промышленни объекташ а.

Л. ГАРИН.

ТХА НОВКЪОСТ

Тха ремонтно-прокатни цехера болх беллтолхане а хила а ба. Бакьда, цеха тоалнагIволча электросварщика Аксенова Яукъежабаш кийсдуча халонех. Шийна тIалхала шоллагIа декхар толамца кхоачаиду Яков Михайловича. Цун кулгашта карагI да доалаш хIама дац. «Токарни гIуллакхий профессор» аьле оал цунах. Из везаш, цун сий деш ба новкъостий.

Къахьегама ветерана къоачча белхлойна самаьрнй дIайовзийте Iоаль йоккха опыт, ший професс къайлеваш. Дукха учeникаш ба Якова Михайловича. Дас къоиганта сацна хьехар ху нарна, йIарг доки цар уйахцIенога. Дика производственникаш хул цо Iомабеча учеников. Производства тайп-тайпарча участкашка хььнала къахьегаш ба уж.

Цун совгIа дешна дика да а санна ваьр Яков Михайлович. Кхо бер да цун. ХIинта уж дерригаш дика хьалкхедаьд. ВоI дешa ваьгIa Москве, Суворовски училище, йоккхагIйола йоI болх беш я Орджоникидзевски кондитерски фабрике, хIьата зIамагIьар воахIагIча классе дешаш а.

В. КИРИН,
Назабукевски кIошта бурун деттача конторa ремонтно-прокатни цеха партгруппорг.

ХЬИНАР АЙДЕННА

ЦIанаха ца хиннача тайпара хьинар айденна болай дIадолдаьа пятилетка дийлагIа шу ленински къахьегама вахте латтача Новогрозненски мехкадьтта чакхдоахача завода технологаша. Товарни продукци арахецара дезарь бетта хьалхарча верхI дош задани 106 процент кхоачашьдьй цар. хIаьра мехкадьтта сийрда продукци арахецара план 129 процент кхоачашьдьй. Планал совгIа арахийца продукци иттаж эзараш тоннаш а. Социалистически яхье хьалха латт А. Колесникови Н. Чурсунови керте латтача установкай коллективаш. Бетта план 133 процент кхоачашьеж хьоьэагIа цу установкай технологаш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Дукхачу шерашка ... къахьегаш дукха болхлой бе Грозненски трамвайни управлени. Царех ю 4-чу разряда слесарь Ситников Григорий. Трамвайни поездашта цо ю ремонт дина дукха дикал йолаш хул. Ремонт а арайнна трамвайш цхьаккхчьэзам бошаш болх беш хул. Ленински къахьегама вахте латтача ... Ситниковa лаьрхI укх шера кхи а дикагIа къахьегама толамаш дана.

Сурта тIа: коммунистически къахьегама ударник Г. Ситников ремонт еш ва.

Д. Васильева сурт.

ИТОГАШ КХЫ А ДИКАГIА ХИЛА ЙИШ ЯР.

Iадахача шера Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша, берригача советски наха а санна, керла толамаш даьхад экономика дегIайоалаеча. КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачашъеча цхьаьнаi доархIаме тIа бахнаб.

Ханал хьалха шера план кхоачашьярах, планагIа лаьрхIачул совгIа республика промышленностe реализаци яь продукци 5,4 миллион сома мах я. 1967 шера реализаци кьча продукцел 9,3 процент дукхагIа я из, къахьегама оьсарле 5 процент лаккъеннай. Планированеи экономически стимулированеи кердача системага предприятеши организацеш ихар дIахо а кхиьал. Шу чакхдаьлача хана кердача бахама реформах болх беш яр 78 промышленни предприяти. ерригa доахийнача промышленни продукцех 85 процент продукци арахийцай цар. Цу предприятеша продукцена реализаци яра шера план 101.5 процент кхоачашьдьй.

Продукце дукхала а дикала а деррига хьоккхамаш лаккагIа да кердача системагIа болх беча предприятей. Це къайта хьахьокх производства эффективность лаккъара кердача реформа боккха пайда беннa.

Массаза а санна, социалистически яхье хьалха латт мехкдьаттхой, цар шера даьккха мехкдаьтта 16250 эзар тонн я, цу дакъе планал совгIа даьккха мехкдаьтта 450 эзар тонн я. Продукцена реализаци яра боарам 1967 шера хинначул 20 процент лаккъбеннаб, хIьата къахьегама оьсарле — 19 процент.

Продукцена реализаци яра план тIехкхоачашьдьй «Грознефтехиммаш» объединене предприятеша.

Машинаш ечеш метал чакхдоахачeн заводий коллективаша реализаци яь продукци 1967 шерачул 21 процент дукхагIа я, керда арахеца йола дай, 20 тайпара машинаш, аппараташ, оборудовани.

Дика къахьегама толамаш даьхар Iадахача шера «Грознефть» объединене предприятеша, Грозненски нефтехимически - производственни объединене предприятеша, Нохч-ГIалгIайн химически заводо, дукхача кхыча коллективаша. Республике бахача наха гIуллакх дар 25 процент лаккделлар цу шера, хIьата юрташка бахача нахе — 39 процент.

Иштта къахьегама толамаш даха вIаштIехьдьннад болхлоша, специалисташа хьинар кхо ца деш къахьегарах. В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна сийленца ваккъабахара наха юкъе дукха организаторски политически балхаш даьх партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша.

Пхе шера план ханал хьалха кхоачашьяра йоача фонда юкъе дикагIа дакъа лацеш республика промышленность, къайт-къавстача отраслешка даьха толамаш лаккагIа хилийтей йиш яр, нагахьа санна ерригача предприятеша хьалха латтача предприятеша санна къахьейга даларе. 1968 шера 17 предприяте кхоачашъьаьи продукцена реализаци яра шера план. Цар паччахьалкхенц дIа ца дуьй беса продукци 5,6 миллион сома мах а.

Шоай хинкаьа Назрановски трикотажни фабрика, Вознесенски газобензинови завод, Грозненски авторемонтни завода метиземаш ю цаш болх бе боац ца лаккатерах хилагьа боахама дIа ца дуьй беса продукци 10 миллион совгIа сома мах а. Уж бахьанаш дIаьдехкай планированни ийса техникачи дерригаа продукцена планаш совгIа реализаци яра тIаьйца социалистически декхараш республика промышленноста кхоачашдаьзар.

1967 шера хинначул лоахагIа хилар къахьегама оьсарлеи боарам Iадахача шера 39 предприяте. хIьата царех цхьайолча предприятеша къахьегама оьсарлеи сихагIа лакхь бохлошта тела алаш. Дукхача предприятеша арахийнача продукцега дIададхийтар планах лаьрхIача дикагIа да, цул дукхалаш паччахьалкхенц пайда бера план кхоачашъьалац цар.

Цхьабакьда кIезига халонаш кийсадлар планировани ийса вIаштIехьа ца ялкхарахи материально-технически Iалашо яра гIулакх эсала хиларахи. ХIьата из бахьан доаш план кхоачашъьалац ала йиш яц. Массанахьа боагIача хьисане пайда ийбаьбац резервах. Производствань технически прогресс яра, Iилман ларда тIа къахьегам вIаштIехьбаккхара, дикагIйола опыт дIайовзийтара, материальни моральни стимулех боагIача хьисане пайда ийбаьа доаттаьбь къовсам лохача боарам тIа бар.

Пхе шера план ханал хьалха кхоачашьяра, В. И. Ленина ийбелей сийна доархIаме социалистически яхь хIайолаьй 1969 шера январь бетта.

Юкхьанца дена ритмично болх байта беза хIара заводага, фабрикаш, промыслага, транспортни организацега. Пятилетках укх ийсача хана хьалхадиха латтача декхарех доарагIаметIарчарех дараш да къахьегама оьсарле сихагIа даккъар, сихагIа мощностан карараэавара, карттерча фондаш пайда эцар тводелга, арахецача продукце дикал лаккъеяга.

ПРОДУКЦЕНА РЕАЛИЗАЦИ ЯРА 1968 ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШ ЦА ЯЬ ПРЕДПРИЯТЕШ

Предприятеш	Директор	Партиргинцанде секретарь	План кхоачашьяра процентех
Ацетонови завод	И. И. Пелевин	И. В. Зайченко	80,0
Шалински завод ЖБИ	Р. М. Солтамаков	А. М. Базоркин	94,0
«Чечингсельстрой» треста ЖБК завод	Н. К. Лемешко	А. Ф. Квилачев	80,0
№ 2 йолча гIишлош материалий комбинат	М. Г. Майкин	И. В. Кулалаев	86,0
Старопромысловски кирпичий ю завод	И. М. Колобов	Т. М. Сорочкина	82,0
Малгобекски кирпичий ю завод	Ю. И. Узуев	К. М. Дешиев	71,0
Гудермесски кирпичий ю завод	Ш. Т. Юсупов	Н. А. Ничитайлов	80,0
Назрановски кирпичий ю завод	В. Х. Алиев	К. М. Гагиев	84,0
Ермоловски леспромхоз	В. П. Воронов	Д. С. Дасаев	83,0
Бытовой гIуллакхаш деча министерства мебельни фабрика	С. К. Айсханов	В. Ф. Еремин	86,0
Шелковской райбыткомбинат	Х. А. Астамиров	В. Г. Мисегов	90,0
Назрановски горбыткомбинат	С. О. Шадыжев	М. Угурчиев	99,1
Ачхой-Мартановски райбыткомбинат	Б. А. Шавлах	—	88,0
«Телерадиоремонт-монтаж» объединени	Г. Л. Авалов	Е. М. Букулов	94,0
Электромонтажни заготовкай мастерски	Ю. Ф. Перух	В. И. Григорьев	80,0
«Металлотара» завод	П. Е. Столяров	Е. П. Ильин	86,0
Мясокомбинат	В. Г. Рогов	А. С. Макарьев	95,0

БОЛХ ТОАБАРА ЙИЗЗА ТЕРКО

Къахьегамен политически хьинар айденна къахьегаш ба В. И. Ленин ваь бIаь шу дузача денна сийленца наккъабахара вахте этта Шалла района, къахьегамхой. Уйх тIехьарча шерашка районе хьал а ь, болх бе йоаллийтай 12 промышленни предприяти, болх беш я пхиъ гIишлошъе организаци, пхиъ автобоахам. Царех дукхагIчар партийни организацеша кулгал а деш толамца кхоачашъю паччахьалкхен плани шоаш тIаьйца социалистически декхарашц.

Уж къахьегама толамаш даьа вIаштIехьдаьннад района къахьегамхоша творчески дукха къахьегарах, болхамен политически хулгалдара боарам даххбарах, организаторски хьамен болх партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша дика вIаштIехьбаккхарах.

Пхе шера план ханал хьалха кхоачашьяраи В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна сийленца наккъабахараи йола социалистически яхь ди тIехьа шерагIа ярхаш латт. Дикача къахьегама толамца пятилетка кхоалагIа шу чакхдоаккхаш латт ПМК-5, «Чечингушводстрой» управлене автотранспортни контора, «Чечингсельстрой» треста ПМК-557, ТЭЦ-4, райбыткомбината, райпищекомбината, Шалински автотранспортни предприяте коллективаша.

1967—68 шерашка промышленни предприятеша, гIишлошьеча транспортни организацеша церда кийчъьнаь бохкло 1760 саг ва. Царех кердача профессех кийчбаьраш 540 саг (станочникаш, слесараш, каменщикаш, штукатураш, кхыбараш). Тха районе дукха болхлой ба дани балха тIа хьалха а латташ хьокхам эпа мегаргболаш. Уж ба производства новаторам, рационализаторам, коммунистически къахьегама ударникаш. Шерагара шерага дукхагIа хул уж. 1967—68 шерашка цIа кийчъьаьй 260 рационализаторски предложени, царех 224 рационализаторски предложени производствана иккъейоаккхай, цар паччахьалкхена баь пайда 106 эзар сом да. Нохкъостанта хьокхам а Iелаш къахьетта дика къохьег шекар доаккхача заводерча ин. Солтамурадова, Задриева, «Пищемаш» заводерча ин. Нутаевас, Бисултанова, шоферa нов. Арсаева, дIах доаккхача комбинатерча нов. Головкина, Чекуева, кхычар.

Лакха къахьегама толамаш даха вIаштIехьдоалийтачарех керттера бахьан да къахьегам нийса вIаштIехьбаккхар, балха тIа дани дика порадок хилар, къахьегама дисциплина телха ца яр. Цу гIуллакха тIаерааь я ерригача предприятей партийни, профсоюзни, комсомольски организацей уIла.

КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенеш кхоачаш а еш, мясокомбината, ТЭЦ-4, «Пищемаш» завода, шекар доаккхача завода автотранспортни предприяте коллективаш планированеи экономически стимулированеи кердача системага яьхай.

Кердача системах дика болх бе дIайоллаеннай уж предприятеш. БоагI-боагIача нийсбаь дIаоттабаьй болхлой, болх ритмични дIа ца бохийта кхоачамбоацараш производствана юкъера дIадаьхад.

Шекар доаккхача заводо шекара свекла чакхъяккхара план шерра шера кхоачашъьц. Завода кулгалхоша из болх эсала вIаштIехьбаккхар дукхаза а дийцад партийни организацеша, нийслу кхоачамбоацараш дIадаккхара хьадиа йола мероприятеш белгалъьахай. Цхьабакьда, хIанзалца цох хьакхина хIама дац. КIезига болх беш ц... завода хьинаре къа а хьегаш дакха толамаш доала белхлой, специалисташ. Цхьабакьда, организаторски, массово - политически, технико - экономически балх во вIаштIехьбаьннаб шига. Белхлошта хьинача тайпара хьалаш хилийтай производстве. Завода партийни, профсоюзни, комсомольски организацена кIанзалца хьа методаш цу коллективе экономически болх тоабе, хехьа дукха материалаш йоаю цига.

Аргуни «Пищемаш» яхача заводе планированеи кердача системага доьдара шийлуча хана дукха экономически семинараш хилар, цу деша кеталь болх беш кружокеш яр, реформа декхараш, цун лостамаш довзийтар специалисташа белхлошта. Цох хьахиннарш дика дар. Цхьабакьда, укх тIеххьарча хана завода дирекцей партийни организацей бехках из болх эсала лела баьлар. Из бахьан долаш лоддеалар технико - экономически хьокхамаш а. НагахьI дIадахача шера заводо хIара бетта план кхоачашьеш хинналe укх тIеххьарча хана предприяти рентабельни йоацаш болх беш а. Заводо ю болх бара цхьа бахьан да кхоачацхилаш квалифицированни кадраш ца хилар, хIьата керттера бахьан да заводо ритмично болх ца бар, организаторски массово - политически болх дозача боарам тIа хилар, къахьегама дисциплина телхар. Халахете а из деррига а цига долаш да.

ЧIоагIа доархIаме да хьалхе йолаьь гIишлош ший хаянахьа бистехар а. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша кулгал а деш района гIишлошъераша цхьадола къахьегама толамаш даьахд хьалдеча гIирсий дикал лаккъяра, уж сихагIа хьалъьь дхара. Пятилеткашин шерен итт беттеи хьал а даьнаха тубаха дIадена цIенош 15431 квадратни метр а. Планага хилачал дукха 108 процент. Хьал а яь дIачуяннай 1100 моттиг йола школ, 440 моттиг йола берий беш, 550 моттиг йола культурно-просветительни учреждени, кхы дIахо. Цига хьалъьача 50 объектах 90 процент дикеи тIедикен оценка хул дIаесьнай. ХIара шера ший плани социалистически декхараш толамца кхоачеш а деш хьинаре къахьегаш я ПМК-5 коллектив. ТIеххьаесаш хиннача гIишлош - организацеша юкъера укх шера хьалынай «Чечингсельстрой» треста ПМК-557 коллектив.

Цу цIенош аьлача гIишлошъерча организацей коллективашкаж дIадаккхараш цхьа кхоачаш ца еш а. Царна юкъе я «Грозпромстрой» треста СМУ-3, МСУ, Шалински пмкстройучасток, кхыбараш. Уж тIеххьаесаш хилара цхьа бахьан да материально-технически Iалашо ю хилар, квалифицированни болхлой тоъаш ца хилар.

КIезига терко ю болхлой къахьегамен бытен хьалаш тоадара. Дукхача гIишлош участкашка хIама даа цIеном дац, аптечкаш яц, кхерамзлен техника средствиш яц. Торгови организацеша гIишлошъераша эша товараш хан-ханнахьа хьаихахьац. Из бахьан долаш каст-каста дIа-юха бувлаш хул болхлой. Дукхаьал укх шера 11 бетта балхара дIавельнав 1114 саг. хIьата балха хьайийнараш 1072 болхло ва. Из цIеихаштара кхоачамбоацар да гIишлош хьалъеча.

Укх доацачa хана уж нийслу кхоачамбоацараш сихха дIа а даьха лакха къахьегама толамаш дахара оарцагIа йаха беш болхлой, ерригача промышленни предприятешка, гIишлой, транспортни организацешка.

У. АЛИМХАНОВ.

В. И. ЛЕНИНА ИДЕЯШ КIОАРГАГIА ДIАЙОВЗИЙТАШ

В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна дерттIа кийчо яра чIоагIа терках тIабахийтаб Октябрьски района юкхьанцарча партийни организацеши общественностой. Цу хьакъехьа цар денна беча организаторски идеологически балха керттера моттиг дIалоац къахьегамхошта ленински идеяш дIайовзийташ беча балхе. Цхьаь цаI политически школа, семинарски группа ац районе ленински теоретически тIехьале Iома ца еш.

Юкхьанцарча партийни организацеиеи парте райкомои каст-каста шоай бюро заседанешка дувца уттаду къахьегамхошта ленински идеяш дIайовзийтара, В. И. Ленина 100 шу дизара сийна лаьржа социалистически аьхь лехара гIуллак малагIча боарам тIа яха дешаш.

Иштта, масала, «ВНИИКА нефтегаза» партийни организаце коммунисташен парте боацача активисташен, цар дешара боарага хьежжа, В. И. Ленина теоретически балхаш Iомадара массех мероприяте чакхъьккхай. Политдешара тайп-тайпарча формех пайда эц цу партийни организаце. Марксизма-ленинизма ларда Iомадра школа, семинарски группаш индивидуальни планах цхьай лоIзае дешар, теоретически конференцеш чакхъьхар, иштта кхыйола формаш я уж.

Укх дешара шера шиъ теоретически конференц чакхъьккхай укхаза. Белгалдаккха доагIа цу конференцешка политикалой, семинарски группай ладугIараша, Iилман болхлоша хьинаре дакъа доацаш хилар. Цу гIуллакхо дикбу ладугIарацца беш болча балха лоарIам.

Дукха ха йоакхаш «Партийни» дешара систене В. И. Ленина произведенеш Iомаелга вIаштIехьдаккхара методикеи опытуи яхача терах хиннача района пропагандистий конференце доакхьалхоша дахча къамаьлаша белгалдир политдешара школашкеи, семинарашкеи денна марксистско-ленински Iилма Iомадара дукха терко еш хилар.

Белгалдаккха дева В. И. Ленина произведенех теоретически конференцеш толамца дIадахьара политшколай кулгалхой дика кийчо яь хила безнага, лоацагIйола тема къаьстта дика йовзаш хила беза ладугIархой а. Иштта вIашеIехьъьла конференцеш районе чакхъьлай, масала: «Октябрьнефть», Грозненски локомотивни депо, «Грозный» яхача машинаькъа станце, «СЕВКАВНИИ», иштта кхычаьа. ХIьата кхыча организацешка укх шера уж чакхъьла кийчо еш ба.

Ленина идеяш района къахьегамхошта юкъе йоаржаяра партийни организацеша пайда эц тематически сайренех, докладех, лекцех, беседех, иштта кхыча политически балха формах. Цу гIуллакхо дика новкъостал ду пятилетка план ханал хьалха кхоачашъьяра къахьегамхой хьинар айдараш цар политически саккетам лакхбараш.

ХIанз укх деношка В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна лаьржача социалистически яхье хьалхарча моттигаша йолаш хьайоагIа Грозненски локомотивни депо, Нохч-ГIалгIай химзавода, иштта кхыча предприятей коллективаш.

Т. ЗИНОВЬЕВ.

Кердача къахьегама толамашца дIадоладаьд пятилетка дийлагIа шу Ленински къахьегама вахте эттача Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода дукхача установкай технологаша. Царна юкъе дьаха латтачарех я № 43—4 йолча установка коллектив. ХIанзалехьа дукха тоннаш планал совгIа продукци арахийцай цо. Къахьегама оьсарле лакха хиларах кхоачамбаь Iаш установка технологаш, цар чIоагIа къовсам лоаттабу арахецача мехкдаьтта продукце дикал лаккъяра а. Цу дакъе къаьстта дика къахьег воккхагIвола оператор Козелков керте латтача смена.

Сурта тIа: воккхагIвола оператор А. Козелков.

Д. Васильева сурт.

ЮХЬИГ ДИКА Я

Ленински къахьегама вахте эттача «Старогрознефть» НПУ кхоалагIча промысла мехкдаьттахошта лакха къахьегама толамаш доах кердача шера а. Хьалхарча шин дийнахьа планал совгIа даьккха «Iаьржа дошув» 100 тонн хIьата мехкдаьттаца хьайоагIа газ иттаж эзараш кубически метраш а.

Къаьстта дика къахьег Старопромысловски райсовета депутата оператора Х. Багиева, А. Шовхалова, А. Питакова, П. Шичкова, кхычар. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа шоай нормаш 110 — 115 процент кхоачашъю цар.

Г. ГРЕБЕНЮК,
«Старогрознефть» НПУ кхоалагIча промысла оператор.

«СЕРДАЛО»
ШоIа сарI, 11 январь, 1969 шу.

ДЕ ДЕЗАРАШ ДУКХА ДА

Хьайбаш лелачеа боккхачу даар-хIаме да доакъара бала чIоагIъяр. Из бахьан долаш укх тIеххьарча шерашка концентрированни доакъар хьада-ра цунца боахамаш Iалашдари 31 процент лахденнад тха районе, хIаьта гIеджен молен доакъар Iалашдолга — 22 процент. Доакъарац беламаш кхоачам боацаш хилар дIадакхара шоана дукхагIа дIайоу хIана районе алата-бобаш баьццаш. Гуранхьа кичча культурай баьццашна компосраш ца яьлий. Тоаьший хайчдеча доакъара дикал.

Хьайбай продуктивность лакхъяра боккхача доарIаме да племенной болх вIашгIехьбаккхар а. ХIаьта из гIулакх а тоаьлар ду тха района боахамашка. Ишта, «Кавказ» колхозе племенной на лелаедара ферма вIашагIъеллай. Боккха пайда лу цо хIара шера. Дукхьала цхьан 1967 шера 61 эзар сом пайда бир цо боахамо, хIаьта ну шера хьакхина племенной Iовхарий 4 эзар да. Царех ши эзар Iаьхар кхычча боахамашка бохкарах боахама хинна пайда 30 эзар сом дар.

ДIадахача шера дика дика дIабоалабаь племенной болх «Ингушский» совхозе а. 1967-ча шера гурахьа доалаш чуеоадеча хана доахана дикдара а хьежаш племенной Iуп къаьсталаьдар совхоза. Укх доахай керда хьальйча дерригача балхашта меканикаш кхча хароевика чу лелду. ХIаьта ну доалах хьалинна Iаьсий къеста а деш дикагIа кхаьб. Цу гIулакхо торе хулийтаргья тIехьа тIабоагIача хана совхоера дерригча доахии дакха продуктивность йолаш хиийта. Укх тIеххьарча кхаь шера совхоерча хIара бIаь Iаттад тIеххьара 65—76 Iаса шер хьакхкеннар нагьера лаьрхIача, хIаьта дIадахача шера ца шорра дика лакхъяний. Хоща да племенной болх дикагIа вIашгIехьбаьккхарах хьаьулар.

Дикка лакхъеннай укх тIеххьарча кхаь шера хьайбай продуктивность а. Района дерригача боахамашка юкъера лаьрхIача 14,6 процент алхандаьлад цу кхья доаханаш тIаккхета дукх: «Кавказ» колхозе—9 процент «Ингушский» совхозе—17 процент, «Алханчуртский» совхозе—18 процент. Цу тайпара дукхагIа йоаккх района хьайбаш лелаеранна шура а—17 процент. Цхьабакъда, белгалдаьна долаш хьайбай продуктивность лакхъяхар керттерча даькъе дар продуктивность лакхъялара чотах а доллаш, хьайбаш дукхагIа лаьрагIа долга. Ишта, 1735 бежан дукхагIа хиннад районе укх тIеххьарча кхаь шера, цу даькъе доахан — 237, 3978 хьакхен 7849 устагIен тIахийттад.

Дика кхочушдаьх боахамий хьайбаш лелаераша шоайта хьалхашка лаьтта дехкараш дIадахача шера а. Ишта, пачхаьлкхенга 2800 тонн гаргга шура ехай планах боагIар 2050 тонн мара йоаццача. Дукха ба района боахамашка тIеххьенна толамаш лакхха деирнаш. Царех ба «Ингушский» совхоза доаркаш А. Картоева, Т. Тукаева, Т. Картоева, кхыбараш. Шера планах шоаш лелаедеча доахаптарга хIараенгара яккха еза шура 1690 килограмм мара йоацача кхо эзар килограммага кхачалча шура аьнкхай цар. Цу тайпара дика къахьегама толамаш даьхад «Кавказ» колхоза доаркаш У. Ецаевас, О. Зарудиевас, кхечар. Шера цхьана хIора Iаттадара бIагIар 1800 килограмм йолча кхо эзар гаргга килограмм шура хьаькхай цу а.

Дукха ба района боахамашка шоай [illegible] къахьегамхой. Ца хьоахайнча балхаш лелаераш а. Ишта, «Кавказ» колхоза М. Бахмадова кулгалдеча жа Iуй бригада хIара бIаь жийна тIехьара 144 Iаьхар кхебаьй, хIара устагIах тIера 7,7 килограмм тха даьккхад. Укх тIеххьарча дих шера цу бригада 183 центнер тха даьккхад. Iалаш коммунистически къахьегама цIи яккхара къовсам лоттабаь бен ба бригада къахьегамхой. Из кхоадагIа шу да из бригада вай республика на лелаерашта наггъе [illegible].

ХIанзалха аз дийцараш цхьацца болча къахьегамхой толамаш да. Цхьабакъда района боахамий хьайбаш лелаеча даькъе дукха кхоачамбоацараш да хIанз а. Ишта «Ингушский» совхозерча хIара Iаттагара дIадахача шера лыкха шура 1500 килограмм соагIа мара ец, «Кавказ» колхозе 1900 соагIа килограмм хилар ма. ХIаьта ала деза «Ингушский» совхозе детта доалаш лаьрхIача 312 ету дукхагIа болга, а шина а боахама деттаи дола доалаш цхьан фус долга а. Цудухьа «Ингушский» совхоза хьайбаш лелаераша хьалхашка кхы а дукха дехкараш латт. Берттерчарех да хьайбаш дикагIа кхабар. ХIанз а тIехь ма кийчду доакъар, доакъарах белеханаш кхарга дилача дерттIа оттаьаш хьайбаш кхабара рацион, доакъарах минеральни подкормка оттаиш, искусственни бара кийчбол. Совхоза кулгалхоша, специалисташа боагIа 1833 тонн мара йоа Iалашдьхьар совхозе, планах боагIар 3523 тонн йолча. Цу тайпара хIала дац декъа хьалаш да «Кавказ» колхозе а. Йоа 78 процент мара Iалашдьхьар. Цу гIулакхо хьадьохх боахамашта цхьан шера а дукхача шерашка а тIаьхьа баьцаш дукхагIа дIао еши хилар, хIаьта аьхие замалахьа хьайбалта дакъа боалдара новоейер вIашагIйоала езаяц. Боккха кхоачамбоацар лаьцIа деза «Ингушский» совхозе хIанз а тIехь 2 «АСТ-400» аьлла хьоар доахкки агрегат бошо бац хилар, хIаьта совхозе укх шера Iалашдаь концентрированни доакъар планах 50 процент мара дац. Гетгара дика гIулакх хургдац кхоачам хиннал доалача концентраталоц юттел аьла хьоар Iалашдьдаьаре.

Дукха моттигаш нийсалу боахамашка хIанзе лекха доалаш дийнахьа кхезац ца деттарах. Укх хана хьалха лакхьаш. Дукха моттигаш нийсалу дукха доалаш Iаьхара дусаш, ост дулаш. Цу гIулакха керттера бахьан да боахамашка осемингаторий кадраш кхочамбоаш ца хилар. Ишта «Ингушский» совхозе хIара шера телхаш укх кадраш кийтьяра графики. ХIаьта, «Кавказ» колхозе укх тIеххьарча шерашка боацаш я искусственни осеменени яра стационарни пункт, родильни отделенеш. Укх кхоачамбоацараш дIадахаро торе хулийтаргья хьайбай продуктивность дикка лакхъе. Дуццалга боацаш ю оттабаьй района боахамашка карантинопрофилактически бокс а. Цу гIулакха бехке я района ветслужба.

Дукха да аз аьнначо тайпара, района хьайбаш лелаерий кхы а де дезараш. Хьайбай улаш тоадара дикагIа фус доло эрна цIеча фус, 100—150 центнер эца деза «Ингушский» совхозе, хIаьта дикагIча фус доаза на доладе деза. Из гIулакх шоай хьалаханц кхочащде йиш йолаш да. Жена юкъера [illegible] продуктивность лакхагIа йола кагий ца, искусственни осеменени гIулакх тоаде, уж кхычарех дикагIа кхаба деза. Цу гIулакхо торе хулийтаргья дукха дIалгуча хIара бежана доза кхо бIаьн хьакхий доаз цхьа бIаьн килограммаш лекагIа да хилийта, доаццатара йоаккха шура а не продуктивность а лакхъе. Укх шера района боахамашка вIашагIйоаха воа дукха хьайбаш кхабара йола фермаш. Хара фермие кхоккха бIаь бежаш хила деза. Шурайна дика доацача, хIаьта дукха лерттIа довзи доахах дола доалаш вIашагIтоха деза цу фермашка. Укх шера шоагта кийтье еза хьайбаш лелаерий кадраш а.

ХIанз В. И. Ленин ваь бIаь шу дизара дикача толамашца нагьабахара къахьегаш болча района хьайбаш лелаераша деш деннах деррига хьайбаш дебе а деш пачхаьлкхенга 11370 тонн дух, 15750 тонн шура, 454 тонн тха дакха. Уж дехкараш кхочашде йиш йолаш да, нагахьа самна хIанзалца нийслуш хинна кхоачамбоацараш дIадахе.

Б. ЧЕРГИЗОВ,

[illegible]

УЛАН-БАТОР. Кастта шу дуз Монгольски Халкъа Республика столице советски специалистий новадсталца хьаьльь керда телевидиорни центр болх бе волаеша.

СУРТА ТIА: телецентра телевышка [illegible].

В. Мастюкова сур.
ТАСС фотохроника.

ХЬУВКЪАМ ДИКА ХУРГБА

«Самашкинский» совхоза этгара дикагIа я сальн я Абдулвахабов Мице кулгалдеш йола шолагIча отделене бигьлагIа бригада. 1968 шу чакхдаьнна, хIаьта шера баьча балхь итогаш хьахьох бригада хьалхара моттиг укх шера а дIахийца йоаццийта.

Цу йисте на даьккхадий аьмма салоIам хиина Iеш бац бригада членаш. Кердача шерац хьатIадоагIа керда дехкараш, [illegible] балхаш. КIоашга дац укх. Шеръе дерзI бригадера кулгаероа хIаьо пайда. 80 гектар свекла, 130 гектар алата хьараIа хьалааIа, 150 гектар силосъ баьрхIа хьааьIа марга, 407 гектара тIа дIалийнад гурахь [illegible].

Дика хьаьаду укхане хIаш. ХIанзо хIара гектара 30 тонн кхо, 200 килограмм суперфосфат, 100 килограмм аммиачни селитра, 50 килограмм хьалий тух [illegible].

Кхаш лелаерий кхеаеш вIашагIйоххаро дика пайда бургба хоаш да. Кхоъ звено вIашагIъел укх бригада а. Омар Залаш, гоаьа механизаторам ба царна кулгалдеш. Кхаш лелаерашта на хоор дIахьаьр агрокурсаш хьайлаллай совхоза. Цига хьехаш отделене агроном Амеев Ахьмад ва. Цу мероприятешка повкъостал дергда укх шера хьувкъам лаалбаккхара, хIаьта механизатораша [illegible] социалистически дехкараш а да из ишта халийта дезаш. Из кхоачашде лаьрхIа ба бригада членаш.

Ю. ЮГЕР.

КПСС ЦК ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕШ

ТЕХНИКАХ БИЗЗА ПАЙДА ЭЦА

Мехка юрта боахам дIало доттабоалабара дешашка хьехар вай партеи ЦК октябрьски (1968 ш.) Пленуме.

Укх тIеххьарча шерашка республика колхозийи совхозийи боахамтен специалистантех бокъенца бIаргегу юрта боахам дIахо айбара вай юрте даим еш йола йоахо.

ХIанз республика боахамашка а 5300 трактор, алаташ чуеца 1100 комбайн, 2900 автомашина. Юрта боахама министерства колхозийи совхозийи хьайбаш лелаеча фермашка я доахан детта 270 установка, 320 доакъарлекъар, дукха доакъар кийчду, хий меллду, кхийти шелду, кхыбола машинаш. Юкъера лаьрхIача цхьан трактора 280 гектар оаха лаьтта кхоач, чуэца лозача алатий 160 гектар кхоач цхьан комбайна. Тха машиний керттерча тайпаита кхоача дерригча юртбоахама балхаш эттара дикагIча агротехнически хамашка сиха чакхдала йиш йолаш да тхо.

Машинно-тракторни паркех пайда дика айшд хилар хьахьекхаш дола масалаш кIезига дац вай. Масала, № 2 йолча баьппалдарий, «Терский», «Атагинский», «Гудермесский» совхозашка, Наурски района Ленина цIерагIча, Сунженски района «Победа», «Путь к коммунизму» яхача колхозашка, кхыча боахамашка условни тракторо шерра-шера бу болх дIаьдь оахам лаьрхIача 600—700 гектар кхоачаш ба. Цхьабакъда, хIана а дукха да вай техниках пайда ца эцаш а юкъера лаьрхIача бу болх 300—400 гектарал тIех боацаш а. Цу тайпарча боахамех я «Джалка», «Автуринский», «Назрановский», «Ермоловский» совхозаш, Гудермесский района «40 лет Октября», Грозненски района «Советская Россия» яха колхозаш, кхыдараш. Цига дийнахь тракторе бу болх 2 гектарал тIех бац. Трактории парка балха оасарле селлара доца хилар ла йиш йолаш хIана дац.

КIезига бац вай шоаш лелача техникашка шерра-шера дика толамаш доахаш бола механизатораш. Масала Нальсарерча «40 лет Октября» яхача совхозерча механизатора Даншьаьгов Жабраила ДТ-75 яхача тракторана сеала 1300 гектар согIа условии оахам дир. ДТ-75 яхача тракторанца 1200 гектар оалаш болх баьб «Овощевод» яхача совхозерча механизаторана нов. Мапцигов Хасбоган Данильданов Махьмадеи, 1600 согIа гектар лахай «Самашкинский» совхозерча Хачаругов Ахьмадея Малочкиев Ахьмадеи.

ХIаьта вай республике кхало шоай гIулакха говзанчаш «Красноармейский» совхозера Вагерманов Ославар, «Лермонтовский» совхозера Матаев Берса. «Назрановский» совхозера Мальсагов Осман, ишта дукха кхыбараш ца боахаш.

Болх ишта бе беза хьахьекхар воалха механизатораша-кхалнаха: «Джалка» яхача совхозерча Касумова Хьавас, «Горячеисточненский» совхозерча Дудурхаева Каметис, Грозненски шурий совдоза дIат шIеллеча пунктерча машиниста Клавдия Дмитриевна Татьевас, шерараш «Ассиновский» совхозерча Этзо Эмнен «Горячеисточненский» совхозерча Голобородько Марияси.

Цхьабакъда, боахамий дукхача кулгалхашех специалистанех хIанз а хIакига уйла ю механизировании балхаш вIаштIехьдахара, техникана технически гIулакх дара, ремонт яра, дIоттаьь дика лоаттаара, Iалашдел ший хашахьа технически гIулакх делга, доагорацен машиньлаьтташеи трактористанех комбайнантен заправка яра, нах деша а ухайташ, механизаторски кадраш кийчъяра.

Масала, технико кхоачашдаьча балхашка хьежача соахка да доагIаш хинначе технически гIулакхех ахаш нара даьдац «Ингушский» совхоза. ХIаьта из гIулакх ца Iатгъаш дица йиш яцар тракторни парка балха оасарлеен кхачча деча балхий хатаьштен.

Дукхача боахамашкара хIана а дIалаяка я технически гIулакхаш трактористанна шоаш деш йола практика. Цу гIулакхо, юкъера а, техника балха оасарле лоха ца Iеш, на лелаерга соппагIа мах бахийтанза барбоацача кхоачаву. Дукхача колхозашкен совхозашкен хIанз а кIезига юкъехкух боал бергбола машина кийтье ца еаш тракторист муъкъа а воалаш мастерий-наладчикий оненьлаша технически гIулакхаш дара прогрессивни метод. Машинно-тракторни парка цу тайпара гIулакх дара метод магъе а йоалаль, укх тIеххьарча шерашка дукхача колхозашкен совхозашкен дика толамаш даьхад юртбоахама производство техниках пайда эцара даькъе. Цу тайпарча боахамех лаьрхIа могаргйолаш я «Гудермесский», «Атагинский», «Горячеисточненский», «Дружба» яха совхозаш, Шалковской района «Червленский», Сунженски района «Победа», «Путь к коммунизму» яха колхозаш. 1968 шера 1300 согIа тракторан комбайнаи тIулакх деш хиначе мастерий-наладчикий цу тайпара 38 специализированни звене яр колхозашкен совхозашкен.

Боахамий цхьабелча кулгалхоша бIаьстан юкъе, кхашкара балхаш дIадоладалале хьалкагIа моттийта шоашагIа ремонт яйт механизаторашка IV-ча квартале ремонт яьча тракторашта. Цунах фу хул аьча, ерригача тракторех 20—30 процент хилдалл яраш, ремонт а яьчух тIехьагIа болх ца а беш, хавал хьала юла з ремонте етташ, шоллагIа-дале, аьхкй ремонте оттае езаш хилла дукха трактораш дIахо балха тIа доацаш хулар. Цудухьа алаташ чуэцеи хьаьахен ззача сатотача хана уж кастваста йохар, сецар, геттара эшалера цар спепни болх, кхашкара балхаш гоадера.

Сезонах ремонт яр Iатгъ юртбоахами машинаш кийчъяра а. ГуйранIаи замалдхьа мастерскойи трактораца хьалйиза хилар бахьан долаш юртбоахама машинашта отделенешкен бригаданкен лерттIа тIаьхьожаи а боацаш яра шикъе ремонт а шоаш хул.

ХIана геттара халача хьал тIа да цхьалола боахамаш. Ремонтии бала ца хилар бахьан долаш. Дукха ха йоапаш яхаьча «Овощевод», «Юбилейный», «Плиевский» яхача совхозашка хIана а ремонтни мастерскеи хьалъеш яц. ХIаьта «Сельхозтехника» объединене еагIонтахьара а къаьстта ноцкъестал оаш цу боахамашта.

Цхьабакъда, механизаторашта дикачуп цхьанкха бала болаш вац Мичурина цIерагIча совхоза директор нов. Древецкий, цудухьа да хозяйственни способагIа хьалъеш латта ремонтни мастерской укх кхаь шера хьалъь ца йоала а аьа хаго йоала а, кхьнеттел мел оша ахчен материалаш [illegible].

Вай республика дукхача боахамашка ю вIаштIехьдаьнхад техника лерттIа дIаоттаьь лоаттаелга. Масала, «Автуринский», «Джалка» яхача совхозашка тоьал дукха машинаш кхашкара балхаш чакхдьинача тIехьагIа даьтта ца хьекхаш ют, боксиенагIа йоагIача тайпара дIаоттаьа, хIаьта из бахьан долаш уж ханал хьалхагIа тишлу, хаглу, хIаьта цхьалолча боахамашка царех йоаккха оатхалаш дIа-яха а удайийя, ханал хьалхагIа боахаша тIера дIа-[illegible].

Техника дIаоттаьь лоаттаера гIулакх цу тайпара да «Степной», «Ермоловский» совхозашка, Гудермески района «Дружба» яхача колхозе.

Колхозийи совхозийи цхьабелча кулгалхоша дIахо болх байтара пайдана йоаццех юхаметтаоттадургIоацеи машинаши оборудовании шоаш тIера дIайолеча хана царца [illegible] дIайоалъ шоай амортизационни на лаьхха алахаз йола машинаш а.

Масала, «Самашкинский» совхозе укх тIеххьарча шерашка 465 эзар сома лаьха техника яйцай, хIаьта тайп-тайпара машинаши оборудовании тIера дIайоаьай 547 эзар сома лаьха. Цу шерашка совхозо яйцай 41 трактор, хIаьта тIера дIайоаьай — 40, 28 сеялка яйцай, 32 тIера дIайоаьай, и. кх. дI.

Цхьадолча боахамашка балансе тIера дIайоаль техника учетера дIалхкац, дIайоаьача техникана ахчаи уттташ машинех йоакха дIахо болх бе могаргйола оатхалаш силале дIачу а ешна дIадхьайтац.

Вай механизаторий балха тIа хаш, бехктоккхаме хампани я машинно-тракторни парка гуйран-Iаи замалахьа ремонт яр. Тракторашта ремонт яра йиьалагIча квартала яйаш 111 процент кхоачашьяй республико. ДикагIа лел из гIулакх Наурски, Сунженски, Грозненски района боахамашка.

Кхашка дерздолча балхашта техника ший хашахьен дикеи кийтьяр — из бIаьстан юкъе дув алаташ дика дIадийна дахара бола тешаш хиниа на Iеш, деррига дIахара юртбоахама балхаш а дика чакхдахара бола тешаш ба. Из кхоачашдара мел эша торонаш болаш ба вай республика механизаторашка.

1969 шера, В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 100 шу дизара сийна лаь а лелаеш, вай республика механизаторашц къовсам лоаттабергба лаьтта лелаеша культура дIахо лакхъяра.

И. БЕЛОУСОВ,

[illegible]

БАРКАЛ ХЬОНА, ХАНИФА

Нальсарен РайПО столове хинначоа хоз укхаз кийчбеш бола кхача мел чам болаш ба. Из да цу столове шеф-повар йола Дидигова Ханифа ший декхар дикка довзаш а дизза кхоачашдеш а хилар.

Ях шу хьалха Ханифа укхаза болх бе йоалуча хана нуцэнни боалхо мара яцар. Цу хана цигальцар къоначча кхалсаго мелла хала дале а кулинар хила яьнна. Ший болх бешехьа повараша хьим бIарг кхоабаш хулар из. ХьалIемиш лаьрхIар цунгара говзал. ТIаккха кIезит-кIезига кийчдеш цо яьлар даа хIама кийчде. Цунна ца хоор дIаьехар цунца болх бераша. Нах раьза хила баьлар цо кийчбеча кхачанна. ХьоагIча категоре повар йир цох.

Бакъда, Ханифайна ха доаръ кхы а дукхагIа, ший говзал лакхъе безам бар. Цудухьа поварски курсашка деша яхар. Иис бетта дийша а дийша юха а ше хиннача къахьега йоалезар. Бзиха дика повар а хилар цох. Цул тIехьагIа (пхи шу хьалха) производства заведующаьча хьожейир.

ХIанз Ханифай кулгалца болх бей кхыбола повараш ба. Цунца Iомалу уж чам бола кхача кийчбе. ХIаьта ший говзал кхычарн камаьрша дIалуш я Дидигова Ханифа. Цо Iомабаьча повараша кхача чам болаш кийчбу хаав чIоагIа раьза ба къахьегамхой. Царна массанена а, къаьстта шеф-повара, баркал ца салаш сиг дIаведац цу столовера.

Ала деза ший керттера болх дика беш хиларал соагIа Ханифа хила общественница а йолга. Республика потребсоюза Совета член а госторговлени [illegible] профсоюза ЦК член а я из. Цига а ший декхараш дикка кхоачашду цо.

Заьха дика Дидигофе хьегаьа. Лика къахьегарах НохчГIалгIай АССР Лакхехьара Совета Президиума Сийлен грамота елай цунна.

С. [illegible].

Сурта тIа: Дидигова Ханифа.

Н. [illegible] сур.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАГIА

«[illegible]» — шита юрта боахам [illegible] «Сердало» газета тIа араяьнна А. [illegible] фельетон. Цу тIа дувцар Нальсари трикотажни фабрикера [illegible].

Цунах лаьца тхога дийтаа [illegible] тIа Нальсари [illegible] прокурора помощник З. [illegible] хоам бу: «Фельетона тIа [illegible] [illegible] уговни [illegible] ба», [illegible].

Халачарех доарIаш яр штукатурий бригада. Цига ше хьожаеш хилча юххьанца балха оттача сага лехар дора кадрай отдело бетIачарегара: «Кхычахьа се лахийтар дов сона. Са безам тIабедаш бац штукатура болх».

Шенош хьалхеча комбинате из хьалалеаьа нуи новкъестала а боавачар а «хьелав» деза: «Штукатурий бригаде хьайна могаш ма гIоадаь. Кадровикаш хьо цига хьожаве гIортаргба: нах тоьаш бац цига. ДикагIа ца хьона монтажни участкаца нийсвелча. Хала дале а шайкайна дьттуз болаш моттиг я из. ХIаьта штукатур хьоьI войн ведваш лакхерча этажашка тIахха еэаргьа [illegible]».

Цу тайпара хьехаш бовргга нийса бац хьалча баккъургдац. Гиш долъеча балхашта массанахьа механизаци на яр бахьан долаш дукха ха йоле еаш хулар штукатураш: наьрна эша хIама куиг кIала хьаьр. Къахьегама оасарле лоха яр. хIаьта ма ший аргIагIа балха алапена Iатгъар. Цу тайпара дар хIанз Дьяков Иван Ивановича кулгалдеча бригадера хьал. ХIаьта тахан деррига а оалагара хувшалаьнна. ХIаза а бригаде къахьегара боаш боаш хиари нах. Дикка оттача баьнна штукатурий болх. Лохерча лакхерча этажашка цемент, плиткаш, хий тIалоаккх подъемни механизмашка. Лакхъеннай къахьегама оасарле.

Цудухьа эггара хьалха шоай бригадна баркал оал штукатураша. Цуи инициативах, цуи говзача кулгех хьадальнна беркат да из.

ДIадахача шера нахе дега гIолаесе тIеххьашка къаьхьийсаз Дьякова бригада, басаранна тоаьль кийтъяь 50 квартира йола алх цIа. ГIалат дакха йиш йоаццаш, тешаме бу отделочникаша шоай болх. Ишта из дале а бригадера бIаьр тIаьца хьожаш кхьа моттиг йисац.

Керда хьалхеча цIен пенаш тIа басар хьокхаш йолча йоIага аьлар бригадера: «Вала, е басар сиозагIа хилча дикагIа хетав сона. Мала боргIача оагIора «а укх цIен корашъ». — «Кхет со Иван Иванович, — аьлар къоначча малара — шоллагIа хьехар сибрлагIа хургда».

Шенгара цIента вуал бригадир. Чуйиш къахьегаш боахк цуи бригадера шах. Оашча гIо лу. хIаьхех со е оаш гIулакх кхочча чакхдаккха деза. Никитюк Виктор укхаза балха вена дукха ха яц. Бакъда, хIалалеяьа штукатура профессе кукха къайленаш оакай вIашагIча сага. «Дика отличника хургва Виктовац, — йоаз Иван Иванович, — ший балх безаш, шолагIа шийна тIадилла гIулакх дика кхоачашде гIерташ ва из».

Юолахарча цIен хашнача алиткаш йохкаш воал юкъерча дегIара хIалица сар. «Ер ва Никитин Виктора ноквъест, Василий Андреевич Кругляков», — аьлар вола а къехаш бригадира. Васие Андреевича еррига 17 шу мара яц. Кхо бутт гаргга за хара яц из укхаза балха вена. Профессе къайленаш еIда аша на яц из. Дукха моттигаш нийслу ший балха тIа цо йрах хьалийташ а. Говзал ший хашнахьа нарагрзоергья Василе. Цуи оамалма сона дика хетав да хьалонех бIу ди хьажабеш из хилан. Из а моллатIча сага оамалара керттердаь. Цунна дьалун къахьегама сийле.

Бригадера эккаре кIезига нийсъенаш халонаш. Из кхуош воагIача хана кхалхар нуи ца. Ший кхаь децош воккхагIвар да. Нана балха яхача вIамагIчарга бIаьг кхоабаш, ярша эшаш дем из хулар. ТIом сеяаца шу хьалхарча шерашка атта вацар. Даар а гIалубхар а тоьацар. Иаьне лаьчох тоьаш хилацар. Кхойтта шу даьлча дIаболабелар цуи къахьегама никъ. «ХIана а хIалуи, сона яьаш душ Иван Ивановича, — эггара хьалха аз алапи йийца ха. Iалаьмате чIоагIа хог дIаденна нар со цу дийнахьа. Нана йолча кхача сагота яр. Юххьанца нийсача алапен тIара корт бохайнча малара ахча Iолилла хийвар са. Ишта яр цехера «традици». Белам боаццаше «дезте» хийяар юххьанца нийца алапи. ШоллагIча дийнахьа нана еххаш яр. Наьна дог цхьа ца лотаде чIоагIо йир из. ХIанз аз кулгалдеча бригаде кхача тайпара традиции я. Юххьанца алапи нийсача къоначча сага хIарание дет тIара хозагIа дIайхача пешашка лоапе белкх. Из тIаьхех къахьегама сийле дакха лаьлалале».

Ишта бола къахьегама дика традицеш кIезига яц бригада коллективе лаьре. Царех эггара лоарIаеера яр а къахьегама сийле лакха лелаьр. Цхьа шу гаргга да яр профтехучилище йистелаьхачул тIехьагIа Сибиряков Халла бригаде болх бе она. Шийна тIадиллар тесса кхоачашдеш, балхана дукха безаш боаша яр йоI. Из хьо шен да дикаш хулар Шийгаро гIалат дьакхача кхы дергдац аьнн оалар. Дош аьнначо хилалар. Шенташта хьамаьл хилар коллектива Сибиряковайца. Хайра цунна из эттара тIехьара къамаьла долга. Бакъда, дьалха хинча цхьайола оамалаш хIанз а дIаьбинадие а гуш да Нелли нийсача лаьъа тIа аьнннига. Сменин ядларш 110—120 процент кхоачашъь, балха тIехьаьвлаш.

Къахьегама сийле. Цунца хьахух бригада коллектива толамаш. ХIарале белхташкашка кхоачашлу шийна тIаледха дихкараш. Юкъера лаьрхIача хIара бетта цхан 150—160 процент кхоачашъю.

Дукха ха йоаццаш коллектива адресах лексьма кхаьчад Балтийски флоте гIулакх деш волча старшинагара Кунцов Иванагара. Ер дешаш: «Дукха деза поавъестий, кердача шерашца даькъала хувш аз шо. Аз чIоагIа баркал оал шоана сона оаш даьхох. Флоте гIулакх даьчул тIехьагIа шо долча, сай хьамсарча бригаде юха воагIаргза со».

Флоте Кушнова гIулакк ду ер кхоалатIа шу да. Бакъда, хаиц бузам лоттабу бригадира ший коллективера эскаре гIудакх да вахача вIамигача сагаца. Цунга ладу шоай вахарах, карагIдулача толамех, делерхIачарех. Укхаза традици хинна дIаоттад Советски Эскаре гIулакх де болха хагий нах торжественно нийсабахар, царна бузам лоаттабар.

Боккха кхаъ хилар коллективна гIишлошьерийн гIишлой материалий промышленноста бохьлойи алапеш лаккхара лаьцъебьа КПСС ЦК-ен СССР Министрий Советои баьча хоамах. «Партен правительствои еча йоаккхоина шоа луш, — йоаз И. Дьяков. — тхы а дикагIа къахьегарга, тхоай ерриге торонаш сарцагIйохкаргья хьалхашка латта дехкараш толамца кхоачашдара».

В. И. Ленина 100 шу дузача денна йоагIа кийчо яра лаьхдаь дехкараш тIапийнад бригада коллективе. Уж толамца кхоачашдара шерра социалистически ях йоаржавай. Цу толамца кхоачашдара шерра социалистически ях лаьтт штукатураш В. Кузнецова, А. Горсова, В. Воронкина.

Тайп-тайпарча къамех ба бригадера нах. Уж массанар вIаштIтохар, цар ахьа боот бер — шоай болх безар, творчески къахьегар, вай мехка коммунизм хьалъяр да.

М. АУШЕВ.

ПЕТРОЗАВОДСК. Пачхьалкхен комисси толкамаш даь аьнна Онежски тракторни завода конструктораша хьаьча «ТП-90» яхача язья деча тракторан агрегата. Машина керттера болх — хьу хи чуи ша тIей хьатIоазар, рейдови гIирсаш хьальоттадар, вIашагIъедла хьу хьаьстар, и. кх. дI. «Онежцо» толаме кхоачашу лебедкайи водометии катерайи боаккхо. Хьу хи тIа боавхача юкъеййоьлдарах шера кхоаьъ ахча 9 эзар сомагара 14 эзар сомага кхоачаш да.

Трактора конструкторш кийтъеча хана пайда айнаь «ТДТ-55» яхача универсальни трелевочни трактора керттерча узлех, «Онежца» двигатела иза — 90 говра бар миссел.

СУРТА ТIА: цхьа дем йола трактор шупнегаьа йода.

ТАСС фотохроника.

ЛАЬТТА ХЬАЬНДУ

Хьувкъам чу а яйца цхьан юкъа «тхьайса» даьла Сунженски районерча Ленина цIерагIча колхоза лаьтташ юха а сонадаьхад трактораша дега таташа.

— Тхоашта цар хьалехача беналтах вокхах а доц. хIанз цакча ма гIулакх юххе лоахк тхо. — йоах чуйина удбрененш дIалуаш боахача механизатораша.

БIаьсти хьалехьа планах йоагIа органически удобренеш кхашка яха гIертан ба уж. Дийнахь болх беш хух 5—6 агрегат. Яхье хьалха летташ ва тракторист Элиханов Ваха. Цо дийнахь кхашка дIаоз 36—40 тонн удобрени (норма — 24).

ХIанзе дукха воараш топнаш кхо кхай тIа дIадихьад механизатораша.

И. КАРЕПИН.

Доазал дехьара

НЕОФАШИЗМ ДІАЙОЛАЕННАЙ

БОНН, 9 январь. ТАСС-н корр. В. СЕРОВА, хьажоц:

Малхбузен Германе неофашистски национал-демократически парти (НДП) 1969 шу Бундестаге хоржамаш хула шу, дІаладеш я. ФРТ тукхаріна льаттанш шиі йолча низ болча позицеех пайда а ийбеш НДП 61 депутат ла Баваре, Гессена, Баден-Вюртенберга, Лохерча Саксоне, Шлезвиг-Гольштейна, Рейнланд-Пфальца, Бремена хьатташ. НДП депутаташа доал ху бІаьш йолча районин управленешкен хоараш йолча моттигерча муниципалитеташкий: «НДП парламентехь составной дакъа а хиина дІаэтта хуула ха я»,— боах «Шпигель» яхача журнало.

НДП законах йоацаш ларЙа йиш хиларах Рейне гІоттальа хиина гІар керттерча дакъе гІоттальяр Малхбузен Германен доазол дехьарчен общественноста сатедар дуьха, а неофашистанга духьал Бонна цхьа гІуллакх леладу аьлла, детийта я. Хьоьзадаьча цу гІуллакхо, дІаала а ххорабаьлар неонацистски вожакаш. Дукха ха йоацаш НДП фюрера Таддена гучакхьа мукІарло дош махилара. «ТІа-тІа дукхаьа гучадоал НДП лаьмашйтеш хиларах йола гІар хоржамашта хьалдара манипуляци маре кхы хІама ца хилар».

«Шпигель» яхача журнала дечадешалах, НДП ца мосийтана дола дош бонински кабинете дуьцаш, канцлера Кизингера аьлар ФРТ чура гІуллакхий министерства хьачуенна материалаш «кхоачам болаш яц» ца законах йоацаш лоархІинга федеральни судехара декара.

Бонна доал деча гІоазаргаша неонацисташа лелаеча гІуллакхо дагдоаххан, аІана аьлча Кизингера — Штрауса партена ХДС (ХСС-енел НДП-аеи дукха хІама да юкъара). Цуьна мукІарло ду Малхбузен Германе цепайоалене я. «НДП-ас кхайкадеш дар,— ахаш лаьду гамбургески кІираьгІа цхьа йоадолаьа «Ди цайт» яхача газета, — кхайкаду хІоча бонниски партена а: антикоммунизмо, национализмо, дІадахар дицдалийтар; уж а вожаш а малхбузера территорешки Судетски областан юкъа гІерташ я. «ХІара хиина нацисташ духхьал НДП-е хиина Іад,— белгалдоаккха «Шпигель» яхача журнало,— ХДС-е, ХСС-е, СВДП-е, СДПГ-е шийна бІа белла дола Малхбузен Германе аьттехьарчар дакъа маре дац, НДП». НДП-ален бонниски партеиттен чакхдал метара хІама долча моттиге НДП-ана ен йола суд Бонна хургьар шиі политикана ен йола суд.

Неофашистийн вожакаша оптимистически лерхІ Бундестаге хургдолча хоржамашка НДП шиі моттигашка дог доахаш хилар, хІана аьлча Бонна политико дика кІийле хийчьлиі цу парте идеяш йоаржалра. Общественни уйлаш институтана дьача тохкама арахьлхачо результатех ФРТ-ерча боррнгачо хаьжархоех 15-гара 18-гаь кхаччалца дола процент НДП потенциальни хаьжархой ба. Цу дашцца йоал фон Таддена парте дог доахилге йоал шиі депутаташ бонниски Бундестаге чекхбала.

ЧССР КЪАМАН ФРОНТА ПРЕЗИДИУМЕ

ПРАГА, 9 январь. (ТАСС). ЧТК агентства хьахоттачох, ЧССР-а къаман фронта Центральни Комитета президиумо селхан хиннача заседание хьожаргйолаш хьийцар федеральни собрание дьалхле лелаяра посташ хургдарах КПЧ ЦК президиуме оьша предложени.

Къаман фронта ЦК президиумо хьаллаьцар КПЧ ЦК ноябрьски декабрьски пленумий заводаш, къаман фронте вІашагІтеха ерриге организацеш юкъара проблемаш къастадора хьинар долаш невкъостал деккархийла хилар белгал а даьккхар.

ОККУПАНТАШТА ЗЕ ДУ

ДАМАСК, 9 январь. (ТАСС). «Къам мукъадаккхар» яхача палестински организаце командоване вийцале беча, тахан уххаза дІабоаржабьча хоамах, моастагІчо дІалийцача Іарбий территорешка цу организаце отрядаша декабрь бетта 35 тІеха операци еш 230 израильски салтеи эскаре кхийна.

США-с ФРАНЦЕГАРА ДІАДЕХ

НЬЮ-ЙОРК, 9 январь. (ТАСС). Цк шу хьалха Францера американски эскар арадаьккхачул тІехьагІа французски территоре тІа йисача американски сооружения дІадахар Францегара йІадийлад США-с.

«Нью-Йорк таймс» яхача газета Парижерча корреспондента Гаррисена яхачох США-с Францегара дІаделарга 300 миллион доллар сантІа ахча.

МИЛЛИОН ТОНН ПРОКАТ

БУХАРЕСТ. Прокатни стан болх бе йолаелира хана дениз мехка миллион тонн аьшка лист ейнай Галацки металлургически комбината болхлоно. Из продукци дІакхоачаш йолча кемаш деча верфаша, машинаш еча заводаша, доазол дехьарча заказчикаша румынски аьшка лист дика лоархІаш, бокхха мах беш я.

Бургасера мехкдаьтта-химически комбинат — Болгаре эгтара йоккхагІа йола предприяти. Из хьалъяйй Советски Союза новкъосталца а советски специалисташа дакъа лоацаш а. Советски мехкдаьттаца болх бу комбинато. Йоккхача химе гигенто мехка халкъа боахама лоаттаду реактивни двигателашта лаьрхІа тІехдика бензин, дохтор, дизельни дохтор, мазут, кхыйола маьхера продукташ. 1968 шера чакхдаьккха мехкдаьттабедал 3400 эзар тонн хилар, хІаьта 1970 шера 5300 эзар тонн хургда из. Комбинат дІахо шерлуш летт.

СУРТА ТІА: Бургасски мехкдаьтта-химически комбинат—болгаро-советски вежарий доттагІалах даьнлача бераза кхаьг.

В. Янкова сурт. ТАСС фотохроника.

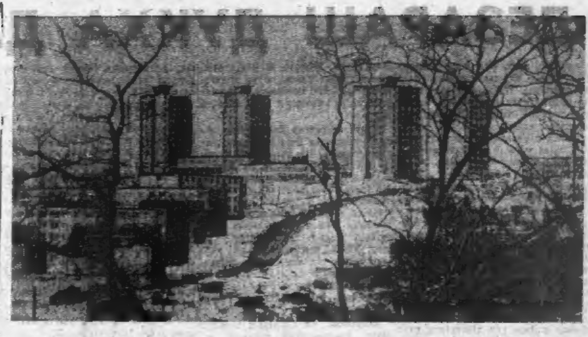

ЧЕХОСЛОВАКИ. Город Усти-на-Лабера чуІе шіенош хьалдех летта керда район. ХІанз 5000 гарта сег вах укхаза. Керттерча дакъе уж ба химически заводашкара болхлой.

ЧТК—ТАСС сурт.

ХІама ха ловрашта

«МАССАЗАРА КАЛЕНДАРЬ»

Цу тайпара календарь доархІаш я хоза хьаьь бе делаш гІадж. Латински алфавита хьалхарча ворхІ элапана белгалдаьд цу тІа кІира юкъера денош. ЦитгІа дІахаьаь я хІара бетта шІераш а. Цига да шера номерах керда бутт хьа маца хул хойташ йола таблицаш. Цу тІа белгальяй цу хІе а е кхы хІе а йолча зах ханаьхьни созвездена малх юкъебоаза ха. Календарь «Массазарча» категореех доархІаш да, хІана аьлча цунах пайда эца йиш я моллагІча шера. Цешвоаккхаш да из сов цийса хилар а. Рижски городской музе ула календарь.

НЕПТУНА ГОНАХЬА ДИ КЪУВКЪАР

Хи кІалхара тоххаш лаца а Нептуна гонахьа мара сагІа йиш йоацаш бола шиі тайпара бьыцаросийна тІоа сегаш бІаргабаьйна а хургбац моана? Инженерий метгаца электрогидравлически хІама тоадо оал цу хІамах. Хи кІал тІоа сегийтаре бола чІоагІа пайдана а кхоме а ба. Электрически энерге механически энерги ен йолча цу тайпарча способо новкъостал ду эгтара чІоагІагІа йола лаьттанашара породаш лега а, металлаш кІеббе а.

«АЛАМА КОТЕЛЬНИ»

Наьтта оал Камчатках. Цул лаьттан чекашка бола дІайахача хиший бІарча форд. ДІайла хиш дукхбудара къьостта йІехьай я Паратунка яхача хин этагІа. Цаь йІоакхе тоъаргьа ерриге Петропавловск-Камчатски йІокхьера, касталашта Дальни Востока Іай витаминаш доаттаргІолча теплични городоке баьлаваэраш кхедара.

«ЛАЬТТАН КІАЛ КХАЧАР»

20 километр кІоарга эга скважина йоаккхаш бургуш тохара илан кхоачаше болабала кийчлуш ба советски геологаш. Царех цаІ мантега кхоачаргья. Мохк, агарі, маьхера минералаш доахна моттигаш хьаххулийташ зол мирхаланнш эпгара хфонолаку аьлча детаьш да.

ДУНЕН ТІА ЭГГАРА ХЬАЛХАРА ПЛАНЕТАРИ

Ленинградера Эрмитаж кердайоахараша юхаметт хоттийтай дунен тІа эгтара хьалхарЙ планетари — йоккха академически глобус. Цун арадьарча ошІо тІа Лаьттан карт диалад, чухьмахьар чу тІа — седкьий сигале. Глобуса чухьа — седкьий, сигалеч лезар ве хьажа бахкараша торо хулийташ йола бІарча аудитора я.

БЕРАША ДИКА САЛЕІАР

Тахан цхь а детта дадахургда школашка зойне гургаьш. Каникулашкара 13000 сонтІа берах кхе сашка Іехорзаргда. Миштта вІешіеьхьдаьккхадар Сунженски района школашка бераша каникулех сакъердаме салоІалга?

Каникулаш хьатІакхачале дукха хьалхагІа ерригача школашка планаш оттайр, комсомольски, пионерски организацешна йІага а буьлаш белгьаьир не доаь, хьостабир цу гІуллакха бехкенкана бІла педагогаш.

ДикагІа вола 55 дешархо Месилев Киевен бахар ела йолча сакъерда. Эгтара цхьаз доланагІа хилар Нестеровскерча школе 7-ча класса дешагІа Покидне Таня. Цу школерча бераша вІашагІоеллача музен директор я из, хІаьта дика дешаш. Цуьтам болаш йийІг а л. Цудухьа В. И. Ленина захарах лаьна керда хІамаш да аьнна Ульяновске яхийтаьр из. Серноводскара 30 дешархо Грозне краеведчески музее хиина.

Бицбеннабацар районе басараш а. Дизаьча цхе дийнаьь еккантта юхе шІей дешеш хиннал вІашагІдела бераш. 8—9—10-ча классашка багІаьрата тайп-тайпанарча темаех лаьца сакъердаме сайренаш яьй.

Каст-каста спортивни дхьаршка вІашагІбетталуш хилар дешархой. Укх деношка Карабулакерча, Троицкерча, станица Орджоникидзевскерча № 3 йолча школашкара дешархой спортеменаш воешйолахи баскетболахи лейзар. Районин пионерски ШагІа болх беш яр тайп-тайпара фото, хоровой, кхыйола кружкаш.

Укх деношка цаха хьийха а хьайхо тха дешархой болча хьеошагІа баьхкабар Грозерча Нурадилов Ханпаший цІерагІарча драматически театрера артисташ. Цар хьоьхар «Искан юкха цисандс» «Іаьрж Хожен» яхаш спектаклаш.

В. ОМЕЛЬЧУК.

Сунженски районо заведующи.

ДУЛХ ЭШАЛУ

Наьсарен района ерриша укх деношка каст-каст го йиш я укхазарча «Ахкинчуртски» совхоза заготпункте дІадала шоай доалаш дІахкуала нах.

Лоалаха яхача юрташка: (Вересте я из пункт) Аьлте-Юртара, ДалакхьаьйІ-Юртара, БурсІандара, Наьсар-Бертера, кІагхаьйара укхаза дІачуденнад хІамалехьа 1290 центнер дулха.

Доахан хьачутеларашта уж хьайдара бокъенаш, парна боала пайда дІабуаш, нийса мьахаш утталеш къахьегаш я пункта коллектива.

Дукхьача шерашка цу болх беш, из дика хоаш ва пункта заведующи ноь. Гагиев.

ХІаьта а цхьа хІама ю укхаза совхоза а пачхьалкхена а ве деш. Юкъера лаьрхІача хІара ден-бус 15—20 бежан хул пункте 5—6 ди доалхал. ДоахкІара йІаьхий из пункт. Цхьа хал ча мара дац укхаш. Цудухьа, дил хІама ца хиларех укхазара (чудехка а моттиг яц, ара карта чухьа латт уж) саьхоа дІадигалехь вІара хьайбе 10 килограмма—кийлайт доазол дулху.

Вешта аьлча дийнахьа бус 150—200 килограмм дулх доа.

Из ее хургдоацд ницъ кораболгІаргбацар-хьотІ совхоза дика хьежаьта? Хов, укхаза цигара доакъар хьахкахьа йиш яц, иле а дела а хургда. Наьсарерча боахашка а из хулий сов гІад, снос, кхыдола доакъар. Из-ж воштта, дулгахоита шоашта дикагІа хаьргда.

Керттера дар да хьийна довхан 5—6 дийнахь хІама ца хуийта укхазара хьадоарргдоаш гІулакх вІаштІехьдаккхар.

М. ХАНОЕВ.

Поацца хьехамаш

Дираьча вала кхоккадаьча бахадарех 70 процент хьалан витаминаш дІакъаст. Цудухьа ук «майда» доаллеча хана тоссаьа бешакхьа да тух.

* * *

Шура кІаж ехийта дьаьа пешке тІа ІогаоттаваІхье ца цу цхьа миккаре бІарг тосса шура цІаьшка а йоагаргьаш.

* * *

Нагахьа санна шкафа чу вар тоссалле цу чу массаза бурнаг комфара Іочуйилла еза. Цо тІоадоле чу а йиш вар дІакргьа.

* * *

Нагахьа санна котам кийчча доладалала чуьнчелаш тІегІоилаш лимон хьокха цуьг дуга кІайн йоагІа чам болаш хургда. Цхьа чам Іаг лимонни сон а хаза кийчдаьча кхиа нашлаьь котам гетта ре чам болаш хул.

* * *

ЦІагІа дукха гІалье аза тхьамка хьаь чуьйнаьлла цо дІаоргьа натаьа санна цу цІагІа бІарчача бусе кхиа тІоааааь кийсарнаг йола гата а морх Іоюлле.

* * *

Кхоапхаш хиина цхьаьа Іатте дІешшка цІилетоагеце а мегаргья. Шечье кийта моттиг хий тІадахийта йоше а йийа, тІаьнка цІиле торг кІуе боаллаче эггІорахьара цу тІа йоала шорттига ІотІахьакха еза. Нагахьа санна из цкьа дика шекъа Іетт дІа це йоала цу тайпара гІулакх шоалагІа а де мегаргда.

* * *

БІекъанне шуаш етта цІеннургья геттара кагий дуьа маьла хина тайсача иоарталашца.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

11 ЯНВАРЬ

В. И. Ленина цІерагІара майда. 19 сахьат дьачча хроникально-документальни кинофильмаш хьокхаргда.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 14 сахьат дьачча завода комсомольцаш «Староюртовский» совхоза юртбоахама къахьегамхоща вІашагІкхетар.

Хлебокомбината клуб. Керлача литература библиографически обзор хургья 17 сахьат дьачча.

Просвещение бахаддой ЦІа. 17 сахьат дьачча «Школьн вакари» яха устни журнал.

Пролетбата цІерагІара культура ЦІа. 18 сахьат дьачча керлача литература обзор. 20 сахьат дьачча катирхой салоІа сайре.

М. Горький цІерагІара клуб. 12 сахьат дьачча «Фаьга тІехьа фаьга» яха берий утренник. 14 сахьат дьачча берашта лаьрхІа кинофильмаш хьокхаргда. 20 сахьат дьачча катирхой салоІа сайре.

КИМ цІерагІара клуб. 20 сахьат дьачча катирхой салоІа сайре.

15-ча участка клуб. 19 сахьат дьачча дунен халкъашта юкъерча хьалхе лекци.

20-ча участка клуб. 14 сахьат дьачча хьаменарча [illegible] телепостин.

С. М. Кирова цІерагІара культура ЦІа. 15 сахьати 30 минути яьлча берий Ленинкана. В. И. Ленинах доле кинофильмаш хьокхаргда.

Н. К. Крупская цІерагІара культура Дворец. 16 сахьат дьачча «НохчГІалгІайчо — СийлахЬ-боккхача Даьхен тІема шерашках яха лекци.

В. И. Ленина цІерагІара культура Дворец. 17 сахьат дьачча дунен халкъашта юкъерча темаех латтарийн жоппий сайре. Тематически кинофильмаш хьокхаргда 19 сахьати 30 минути яьлча цІерагІара лекторий. Дунен халкъашта юкъерча дьалех лекци.

12 ЯНВАРЬ

В. И. Ленина цІерагІара майда. 19 сахьат дьачча хроникально-документальни кинофильмаш хьокхаргда.

«Красный молот» завода культура ЦІа. 11 сахьат дьачча художественни дешараш. В. И. Ленинах доле хурнараш. 12 сахьат дьачча «Са Даьхе бахьан» яха кинофестиваль. 19 сахьати 30 минути яьлча «Социалистически довлехье лорраш» яха тематически сайре.

Хлебокомбината клуб. 14 сахьат дьачча «Росси къаман-мортамукъален болаш цагІебор» яхача темах кинолектори.

Пролетбата цІерагІара культура ЦІа. ІуйранЙа итт сахьат дьачча дешна болх беш хургда Ловзарий цІа. 18 сахьати 30 минути яьлча «Сакъердаме сахьат» яха дешархошта лаьрхІа утренник. 20 сахьат дьачча катирхой салоІа сайре.

М. Горький цІерагІара клуб. 12 сахьат дьачча «Ленин даиі дийна ва» яха киноутренник. 20 сахьат дьачча катирхой салоІа сайре.

КИМ цІерагІара клуб. 18 сахьат дьачча дунен халкъашта юкъерча хьалах лекци.

20-ча участка клуб. 14 сахьат дьачча пионерех-турпалех йола лекци.

С. М. Кирова цІерагІара культура ЦІа. 17 сахьат дьачча «Химмарий дунен тІае яха устни журнал.

Н. К. Крупская цІерагІара культура Дворец. Болх беш хургья мазацнаькъахой тІемл, революционни, къахьегама сийлен музей. 14 сахьат дьачча документальни кинофильмаш хьокхаргда.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллен Грознен хьалхалуш моахаш а йолаш, лоадаша йолчаь а йоацаш, цхьаццайолча моттигашка дохк а довлаш ха латтаргья, кІезиг-дукха ша булларгба, лаьгІо мух хьеккаргба. Бийсанна температура республике гІолла 2—7 градус, Грозне 4—6 градус шелал, дийнахьа республике гІолла Зерадус шелалгара 2 градус йІовхалга кхочаш, Грозне 0 градус тарга хургья.

12-чей, 13-чей январе юкъ-юкъа екла а хьогаш кхаьль ха латтаргья, цхьаццайолча моттигашка дохк а доалларгда, ша а булларгба. 13-ча январе юкъ-юкъе лаьгІо доа дІахаргда, кІезиг-дукха мух хьекхаргба, температура бийсанна 3—8, дийнахьа хана 8—13 градус шелал, дийнахьа 4 градус шелалгара 1 градус йІовхалга кхочаш хургья.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

№ 1 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Кепатеха араьнний КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропаганди агитаци отдела укх кердача шерара хьалхара номер.

Блокнота тІа да КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета Советски халкъа керда шу даькъала дуьйцаш дена [illegible].

«В. И. Ленина 100 шу дизара сийна» яхача рубрика кІал кепатехай «Ленински юбилейн агитаторий, политинформаторий дешхарашт» яха редакционни статья.

Блокнота тІа я «Поккхийча котальний шу», «ЛоархІаме цифраш» яхача материалий подборкаш.

«Блокнота хьехам бу» яхача рубрика кІал я методически рекомендацеш. Наьтта цу тІа да «Идеологически фронтера хоамаш».

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

ХІАЛАКДАЬ АНГОЛА ЛАЬТТА

Укх шера гуранъа Ангола мукъаьаккхара Халкъа болама (МПЛА) отряда тІемахоех кхьаннена вийнача португальски эскара эпсаргара Рауль Перейра Агостиногара дневник кораделл.

Кердадарий кепайоалош Агентства (АПН) дешараша теркалдайта кепатох Алжире арадуьлача «Революсьон африкен» яхача журнала кепатехача цу документа тІара массеха дакъа.

ПОРТУГАЛЬСКИ ЭПСАРА-КАРАТЕЛА ТІЕМА ГІУЛАКХИЙ ДНЕВНИКА ТІАРА

...9 август 05 сахьати 30 минути гаргга яьнцаьа хана кхойтта грузовика тІа а эгІаш Лумбале кхачар гІашлой эскара капитана Рауль Мигель Фалкеса командагІа йола бІарча колонна (3 эпсар, 19 сержант, 118 салте).

20 августе 21 сахьати 30 минути яьлча Лумбалерча шиі базера арадьлар тха рота. ШолгагІча дийнахьа 14 сахьати 30 минути яьлча рота хьалхара отряд Ливаш яхача анголезски юрта («кимбо») яхар, хІаьта, из йоха а яь. 16 сахьати 30 минути яьлча юха а ера.

24 августе 09 сахьат дьачча Лумбала-Нове кхаьчар тхо, цига доацца отчет елар оаш сахон чакхьяьккхача операце а Луньяне яхача хи йисте тха цхьа отряд кІийзенна тІаниЙсьалара а хьахьедьа. Капитана Фолкеса приказ делар, «тюррасашта» (цигга еаі португальхоша партизанех) юкъе гІалла тІех а дайяр. Луена яхача, хиіара къадбехьа разведка е а фухха вах а Замбеза гече волча бахача накагарх диаш дола хоаааш ха а аьнна.

Цул тІехьагІа чІоагІьаьча хьалхарча рота Нвепан-Накатолаш ятачча ийтех шІи техар, партизанаш Іазапбеш хила мега хьаст дІакъовлар дуьхьа. 11 сахьати 30 минути яьлча тха рота, доаллой батальонца цхьаьна «Циклон» яха операци чакхьаккха йолаелар.

Лумбала-Нове яе а дьаьна, «тюррасаш» хила мег аьлна хетача сагІонгахьа доладелар тхо. ГонахЬара ерриге моттиг геттара листа петараш а йолаш йолча хьуне хьалан яр, хІаьта из партизанашта лечкъа бокъьала башха моттиг а яр. Колонна тІехьайисача бараІагІера автомашина дукха ха адалехьа лаьр, цул тІехьагІа юхла яьлар ахарматически топаш, тІаькха, каст-каста автомашин ета яьлаш, уж йийтта яьлар кулг-вава хадтанаш гранаташ йехьарла. МоастагІа ше гуча ма валлара сиха кхайла а валлар. Пхьаккхе ве а ца хулаш. Тхох шиннена сакІат даьлар: букъах топа цхо кхийттача № 226 йолча салтечоа Сулеманен граната эккхаче чакхьяьча № 168 йолча вокхагІча карала Хозе Дуарте Техейрадан. Партизанаша юе лаь моттиг Сулна Маноиге яхача юртагара цхьа километра гаьнна йоацаш яр. Цунах шІа а теха. «Букъа» яхча дагдхьй доалделар тхо. Укхазара 30 километр гаьна хьал детачьа моттига лаьта еагІорча берда йистерча укхалаха аллийсар цхьа грузовик: Мечин хьайвавккхаш доахкача вокъагІа рота командира приказ делар—эагІа дахаш дехала доахан ІулакхІалаоле. Из моастагІчунга ца кхачийтар дуьхьа.

Боал къамадбенначул тІехьагІа агагІаре хи латта берда йисте: тха юкъа а хьунагІа чуелар автомашинаш. МоастагІчо цу сахьате ене доладир. ротана вІалла дага а доаллаш.

Юхьанца кІийлен тІара нов дола партизанаша, йоккхий пулеметаш еттарца колонна лаьттара гІенга а ца тІоттийтадаш.

КхоалагІа отряд, го а бах, Лумбала районера партизан хьалхутана сацийр.

Тхо чудахача юрта баха дукхагІа бола нах Миунда яхача хи аьрдехьарча берда йистерча хьунагІа а уьаш кІалхарбуьлар. Бахача наха йоахар шоайт уьаш тхара бальаш, вскар ха а лела. Ше Суане Малонге яха юрт йоагаьача тайпара шоай морт а йоагаерга яха хоамаш хиина хиааар.

Цул тІехьагІа Ниунлемба яхача юрта яхар рота. Цу юрта чІоагІа йоа дик баха, хІана аьлча моастагІчо цу юртара топаш кийттала операци чакхйоаккхача отряда.

Хийца беса хира баьца нах, укхара а баьацца, гартгагІарча хьунагІа уьаш. Царна тІаккхуаш хиннача ваха илен боалабир кІотарагата юкъе лечкъа бахаха, цхьа хьонахех, цу кхалаеги, хьа бери.

Укхаза листача хьуьнагІа кхоалагІа яхаь йир тхона.

Тхона хиина зе кийца маі, ч[illegible]

30 августе Лумбалерча базагахьа юхайолаелар колонна. Шийга лекхача поиказашка хьежжа ротах йоагайара не йодача новкъа яьш ерригга партизан...

(АПН).

ЛадувгІа, хьажа

11 январь

14.55 — Передачай программа. 15.00 — СССР хоккейх хьалха ЦСКА — «Динамо» (Москва). Передача «Динамо» яхача стадионера. Перерывашка телевизионни кердадараш. (ЦТ). 17.30 — Бераша, «Птицын Алеша оамал Іоммаеш из» яха художественни фильм. 18.40 — Музыкальни перерыв. 18.45 — СССР Фигурни конькобегах хьехкара хьаьхле. МаІача наха цхьаццане хеххкар. (Ленинградера трансляци) (ЦТ). 20.00 — «На огоньке» (ЦТ). 21.00 — Передачай программа. 21.05 — «КІай вилаж» яха художественни фильм. 22.30 — «Ленинград сейрийна». Музыкальни программа. (ЦТ).

12 январь

10.25 — Передачай программа. 10.30 — Керлача шера елча йолча хьоеналгІа. В. И. Ленина цІерагІа Центральни стадиона спорта Дворецера передача (ЦТ). 11.45 — Берттайна, бераш. 12.10 — Бераша, «Хрустальни башмачок» яха художественни фильм. 13.30 — Къахкьа йох хьагняіп. ПеьлагІа передача. (нохчий меттала йІсекех). 14.10 — Баьхдоагох хьаькхха фильм. 14.30 — Зачевах дола концерт. (нохчий меттала). 15.00 — СССР Фигурни конькобега хьаммара хьехкле. Ялье лахха лоаччар гоьтаяа выступлени (Ленинградера трансляци) (ЦТ). 17.30 — ДоттагІий зерах. Режиссер Вило Райен. (нохчий меттала доаллаь). 18.10 — Дунен халкъашта юкъерча хьалагІ доле хьамиаь. 18.30 — Кинохьыяьа ой клуб. 19.10 — «Вай заманхо» Катирхой программа. 20.00 — «ВоркІ» ди» Дунен юкъера программа (ЦТ). 20.45 — Передачай программа. 20.30 — «Гостиница фусашила» яха художественни фильм.

РАДИО

11 январь

7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор 7.30 — Хоамаш а музыкальни антракт а 7.40 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Передачай программа. 8.30 — Керла хоамаш (нохчий меттала). 8.40 — Керла хоамаш (эрсий меттала). 8.50 — Керла хоамаш (гІалгІай меттала). 9.00 — Москва. 15.15 — Передачай программа. 15.20 — Литературни передача (нохчий меттала). 15.35 — «Къоне тІехье» (эрсий меттала). 15.50 — Ашараш. 16.00 — «Кавказо ІуйрЙо» яха радиожурнал. 17.00 — Москва. 17.15 — Ашараш. 17.30 — «Къонаш» (эрсий меттала). 18.00 — «Юртарча цхьаькъаьхка гІоллаь» (нохчий меттала). 18.30 — СайрЙнара концерт. 19.00 — Москва.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина уремя, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-90; редактора зам.—3-30-11; бехктохаьма секретара—3-34-38; партийни эшарен, культурен, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамо «письмой» отделий—3-42-23.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-90; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-23.

«Грозненский рабочий» издательстве типографи. Революци проспект, 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05010. Заказ № 261.